

Celní správa České republiky v boji proti drogové kriminalitě

Bc. Kristýna Steinerová

Diplomová práce
2024

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2023/2024

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Bc. Kristýna Steinerová
Osobní číslo:	L21297
Studijní program:	N1032A020002 Bezpečnost společnosti
Specializace:	Ochrana obyvatelstva
Forma studia:	Kombinovaná
Téma práce:	Celní správa České republiky v boji proti drogové kriminalitě

Zásady pro vypracování

- Zpracujte z dostupných zdrojů teoretickou část diplomové práce.
- Popište prostředky Celní správy České republiky používané k nalezení pašovaných drog.
- Zhodnotte získané poznatky z dané oblasti a naleznete problémové části.
- Navrhněte opatření ke zlepšení činnosti hlídek Celní správy České republiky v oblasti drogové kriminality.

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. *European Drug Report: Trends and Developments*, Luxembourg: Publications Office of the European Union: European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, 2022. ISBN 978-92-9497-769-4.
2. SCHEINOST Miroslav a kol. *Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2021* [online]. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2022. [cit. 2023-02-03]. ISBN 978-80-7338-200-1. Dostupné z: http://www.ok.cz/iksp/docs/470_Analyza_trendu_kriminality_v_CR_v_roce_2021.pdf
3. Úřad pro publikace Evropské unie. *Evropská zpráva o drogách 2018: Trendy a vývoj*. Lucemburk: Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost, 2018. ISBN 978-92-9497-327-6.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího diplomové práce.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Miroslav Musil, Ph.D.**
Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání diplomové práce: **1. prosince 2023**

Termín odevzdání diplomové práce: **26. dubna 2024**

L.S.

doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

V Uherském Hradišti dne 4. prosince 2023

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užit své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: 15. 04. 2024

Jméno a příjmení studenta: Bc. Kristýna Steinerová

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Diplomová práce se zaměřuje na analýzu úlohy Celní správy České republiky v boji proti drogové kriminalitě. Cílem práce je navrhnout opatření ke zlepšení řešené problematiky a zhodnotit očekávané přínosy v oblasti činnosti Celní správy České republiky v potírání drogové kriminality. Práce se rovněž zaměřuje na problematiku samotné drogové kriminality v ČR i ve světě, způsoby a možnosti pašování drog, technické a jiné prostředky CS ČR či statistické informace o zachycených OPL. Ke zpracování praktické části byly použity metody jako dotazníkové šetření, strukturovaný rozhovor, SWOT analýza či Ishikawa diagram. Tato práce má zmapovat nedostatky a dopomoci při zefektivnění činnosti Celní správy ČR v dané oblasti. V závěru práce jsou za tímto účelem formulovány konkrétní návrhy.

Klíčová slova: drogová kriminalita, omamné a psychotropní látky, drogy, Celní správa České republiky

ABSTRACT

The diploma thesis focuses on the analysis of the role of the Customs Administration of the Czech Republic in the fight against drug crime. The goal of the work is to propose measures to improve the problem being addressed and evaluate the expected benefits in the area of activities of the Customs Administration of the Czech Republic in combating drug crime. The work also focuses on the issue of drug crime itself in the Czech Republic and in the world, methods and possibilities of drug smuggling, technical and other means of the CS of the Czech Republic, and statistical information on captured OLD. Methods such as questionnaire survey, structured interview, SWOT analysis or Ishikawa diagram were used to process the practical part. This work is intended to map the shortcomings and assist in streamlining the activities of the Customs Administration of the Czech Republic in the given area. At the end of the thesis, specific proposals are formulated for this purpose.

Keywords: drug crime, narcotic and psychotropic substances, drugs, Customs Administration of the Czech Republic

Ráda bych zde poděkovala Ing. et Ing. Miroslavu Musilovi, Ph.D. za jeho cenné rady, doporučení a trpělivost při vedení mé diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat všem příslušníkům odboru Dohledu Celní správy ČR, kteří se zúčastnili mého průzkumu, a tím mi pomohli ke zpracování empirické části práce. Děkuji také mému manželovi, který mě po celou dobu studia podporoval a věřil mi.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
CÍL PRÁCE A METODY PRO JEJÍ ZPRACOVÁNÍ.....	11
1 LITERÁRNÍ REŠERŠE	13
1.1 PRÁVNÍ PŘEDPISY PRO OBLAST DROGOVÉ KRIMINALITY V ČESKÉ REPUBLICE	13
1.2 OSTATNÍ ZDROJE	17
1.3 ZAHRANIČNÍ ZDROJE	18
2 CELNÍ SPRÁVA ČESKÉ REPUBLIKY	20
2.1 KOMPETENCE CELNÍ SPRÁVY ČR V OBLASTI DROGOVÉ KRIMINALITY	21
2.2 ÚTVARY CS ČR V BOJI PROTI DROGOVÉ KRIMINALITĚ	21
3 DROGOVÁ KRIMINALITA.....	23
3.1 DROGOVÁ KRIMINALITA OBECNĚ	23
3.2 DROGOVÁ KRIMINALITA V ČESKÉ REPUBLICE.....	24
4 ZPŮSOBY A MOŽNOSTI PAŠOVÁNÍ DROG	26
4.1 SILNIČNÍ DOPRAVA.....	26
4.2 LETECKÁ DOPRAVA.....	27
4.3 POŠTOVNÍ DOPRAVA.....	27
4.4 ŽELEZNIČNÍ DOPRAVA.....	27
4.5 VELKOOBJEMOVÉ ZÁSILKY	28
5 ZÁVĚR TEORETICKÉ ČÁSTI.....	30
II PRAKTICKÁ ČÁST	31
6 CELNÍ ÚŘAD PRO OLOMOUCKÝ KRAJ	32
7 STATISTIKA ZÁCHYTŮ OPL	33
7.1 TRASY PAŠOVÁNÍ OMAMNÝCH A PSYCHOTROPNÍCH LÁTEK.....	36
8 TECHNICKÉ A JINÉ PROSTŘEDKY CELNÍ SPRÁVY ČR POUŽÍVANÉ K NALEZENÍ PAŠOVANÝCH DROG.....	39
8.1 PROSTŘEDKY GENERÁLNÍHO ŘEDITELSTVÍ CEL.....	39
8.2 PROSTŘEDKY CELNÍCH ÚŘADŮ.....	43
9 ZHODNOCENÍ TECHNICKÝ A JINÝCH PROSTŘEDKŮ CS ČR POUŽÍVANÝCH K NALEZENÍ PAŠOVANÝCH DROG.....	48
9.1 PROSTŘEDKY GENERÁLNÍHO ŘEDITELSTVÍ CEL.....	48
9.2 PROSTŘEDKY CELNÍCH ÚŘADŮ.....	49
10 ZPŮSOBY A MOŽNOSTI PAŠOVÁNÍ DROG NEJEN V SILNIČNÍ DOPRAVĚ	52

10.1	KONKRÉTNÍ PŘÍPADY ZACHYCENÍ NELEGÁLNÍCH PŘEPRAV	52
10.1.1	Silniční doprava	52
10.1.2	Železniční doprava	56
10.1.3	Poštovní doprava	56
10.1.4	Letecká doprava	57
11	VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ A STRUKTUROVANÝCH ROZHOVORŮ	58
11.1	VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ.....	58
11.2	PŘEPIS STRUKTUROVANÝCH ROZHOVORŮ JEJICH A VYHODNOCENÍ	64
12	SWOT ANALÝZA A ISHIKAWA DIAGRAM.....	68
12.1	SWOT ANALÝZA	68
12.2	ISHIKAWA DIAGRAM.....	72
12.3	VYHODNOCENÍ HYPOTÉZ.....	74
13	SHRUTÍ ZÍSKANÝCH POZNATKŮ.....	76
14	NAVRHNUTÁ OPATŘENÍ K ZEFEKTIVNĚNÍ ČINNOSTI HLÍDEK CELNÍ SPRÁVY V OBLASTI DROGOVÉ KRIMINALITY	78
15	OČEKÁVANÝ PŘÍNOS NAVRHNUTÝCH OPATŘENÍ.....	81
	ZÁVĚR	82
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	83
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	89
	SEZNAM OBRÁZKŮ	90
	SEZNAM TABULEK.....	92

ÚVOD

Celní správa České republiky hraje důležitou roli v boji proti drogové kriminalitě, která je jedním z nejzávažnějších problémů současné společnosti. Proto je nezbytné, aby státní orgány, včetně celní správy, účinně předcházely šíření a distribuci drog. Drogy nejenže poškozují jednotlivce a jejich rodiny, ale také ohrožují bezpečnost celé společnosti a způsobují velké ekonomické škody. S narůstající globalizací a pohybem zboží přes hranice se drogová kriminalita přizpůsobuje a vyvíjí sofistikované metody pašování omamných a psychotropních látek. Mezi takové metody patří například posílání drog pomocí kurýrních společností za pomoci bezkontaktního prodeje na Darknetu. Problém zneužívání drog je stále aktuální a velice závažný proto je nutné, aby se tomuto problému věnovala náležitá pozornost.

Jak je nyní (rok 2024) možné pozorovat, problematika omamných a psychotropních látek se dostává více do povědomí laické veřejnosti. Důvodem je příchod nových syntetických substancí, které často nepodléhají žádných regulacím či zákazům, a to z důvodu, že není aktuální platná legislativa, která by je činila nezákonnými. Mezi tyto látky donedávna patřilo i HHC, které vláda České republiky dočasně zařadila na seznam návykových látek. Toto opatření bylo učiněno až jako reakce na několik hospitalizací dospělých jedinců ale i dětí po vážném předávkování touto látkou.

Samotná práce se zabývá zejména právním prostředím ČR v oblasti drogové kriminality a kompetencemi Celní správy ČR, drogovou kriminalitou ve světě ale i v ČR, možnými způsoby pašování omamných a psychotropních látek, statistickými údaji a technickými a jinými prostředky, kterými Celní správa ČR disponuje. Dále jsou zde uvedeny konkrétní případy zachycených OPL a použité metody pro zpracování empirické části práce. Ze všech zjištěných informací byly vypracována navrhnutá opatření pro zefektivnění činnosti hlídek Celní správy České republiky v boji proti drogové kriminalitě. Práce vychází z odborné literatury, legislativy, veřejně dostupných informací, statistických dat a metod použitých pro zpracování empirické části práce. Mezi použité metody patří dotazníkové šetření, strukturovaný rozhovor, SWOT analýza a Ishikawa diagram.

I. TEORETICKÁ ČÁST

CÍL PRÁCE A METODY PRO JEJÍ ZPRACOVÁNÍ

Cílem diplomové práce je na základě analýzy navrhnout opatření ke zlepšení řešené problematiky a zhodnotit očekávané přínosy navržených opatření v oblasti činnosti Celní správy České republiky v potírání drogové kriminality. Tato práce má pomoci zmapovat nedostatky a dopomoci při zefektivnění činnosti Celní správy v dané oblasti.

Pro zpracování této diplomové práce byly použity tyto metody:

- 1. Popis** – Tato metoda byla použita v teoretické části ke stručnému popsání organizační struktury CS ČR a jejím kompetencím.
- 2. Analýza dokumentů a textů** – Metoda byla využita v teoretické části práce ke hodnocení poznatků z oblasti drogové kriminality a činnosti CS ČR a celkově drogové kriminality ve světě.
- 3. Analýza technologií a nástrojů** – V praktické části práce byly popsány a zhodnoceny různé technické a jiné prostředky, které Celní správa České republiky používá k odhalení pašovaných omamných a psychotropních látek.
- 4. Dotazníkové šetření** – Dotazníkové šetření zaměřené na příslušníky odboru 6 Dohledu Celního úřadu pro Olomoucký kraj bylo použito v praktické části práce.
- 5. Strukturovaný rozhovor** – Tato metoda byla využita v praktické části práce a byla zaměřena na příslušníky odboru 6 Dohledu Celního úřadu pro Olomoucký kraj, konkrétně na oddělení Mobilní dohled.
- 6. SWOT analýza** – SWOT analýza byla použita v praktické části práce ke zjištění silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb týkajících se Celní správy České republiky jako organizace.
- 7. Ishikawa diagram** – Ishikawa diagram byl použit v praktické části práce ke zjištění pravděpodobných příčin problému, tedy drogové kriminality v ČR a klesající tendence záchytů nelegálně pašovaných omamných a psychotropních látek orgány CS ČR.

Stanovení hypotéz

Hypotéza č. 1: Celní správa České republiky je dostatečně vybavena technickými a jinými prostředky pro úspěšné odhalování pašovaných omamných a psychotropních látek.

Hypotéza č. 2: Příslušníci sloužící na odboru 6 Dohledu jsou dostatečně informováni o aktuálních trendech v oblasti pašování omamných a psychotropních látek a sami se aktivně v této oblasti vzdělávají.

Hypotéza č. 3: Současné zjištění přestupku v oblasti drogové kriminality Celní správou ČR a následné předání k řešení Policií České republiky je bezproblémové.

1 LITERÁRNÍ REŠERŠE

V následující kapitole budou uvedeny a obecně popsány některé zdroje, které byly použity pro zpracování této diplomové práce. Větší důraz je kladen na právní prostředí drogové kriminality v České republice. Z důvodu přehledné orientace v domácím právním prostředí. Jsou zde podrobně popsány jednotlivé paragrafy trestního zákoníku, stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu č. 301/2013, nařízení vlády č. 463/2013 Sb. a zákon č. 167/1998 Sb.

1.1 Právní předpisy pro oblast drogové kriminality v České republice

Tuto oblast právně upravuje především zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, a to v případě, že se jedná o trestné činy. V případě, že se jedná o přestupek je uplatňován zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Dále je zde stručně rozebrán zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu č. 301/2013 k výkladu pojmu „množství větší než malé“ u omamných a psychotropních látek a přípravků je obsahujících (§ 283, § 284, § 285 trestního zákoníku) a nařízení vlády č. 463/2013 Sb. Nařízení vlády o seznamech návykových látek. V této kapitole budou popsány protiprávní jednání a skutečnosti, které český právní systém definuje.

➤ **Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník**

Zákon je účinný od 01.01. 2010. Oproti svému předchůdci se liší v některých oblastech týkajících se omamných a psychotropních látek. Rozeznává například odlišné trestní sazby za neoprávněné přechovávání drog pro vlastní spotřebu v množství větším než malém u konopných drog a jinou sazbu u OPL. Jsou zde obsaženy nové definice skutkových podstat trestných činů v oblasti drogové kriminality. Nově se zákon formálně nezaobírá tzv. společenskou nebezpečností jednotlivých trestních činů nýbrž je sám definuje a popisuje jeho znaky. (Zeman, 2010)

Ruku v ruce s touto novelou šlo nařízení vlády č. 467/2009 Sb. Nařízení vlády, kterým se pro účely trestního zákoníku stanovilo, jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů. Toto nařízení však bylo v roce 2013 zrušeno ústavním soudem. Bylo vydáno stanovisko trestního kolegia nejvyššího soudu ČR č. 301/2013, které znovu definovalo, co lze vnímat za množství větší než malé. (Vicherek, 2014)

„§ 283 Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy“ (§ 283 zákona č. 40/2009 Sb. trestní zákoník – znění od 01.07.2023)

Tento paragraf postihuje výrobu, dovoz, vývoz, provezení, nabídnutí, zprostředkování, prodej, nebo jiné opatření druhé osobě či přechovávání pro někoho jiného. To se týká i prekurzorů. Základní trestní sazba je stanovena na 1 až 5 let odnětí svobody nebo peněžitý trest. I příprava je trestná.

Vyšší tresty jsou použity pro přitěžující okolnosti například pokud je pachatel členem organizované skupiny, jedná se o recidivu v posledních třech letech nebo způsobí těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osobám nebo smrt. (§ 283 zákona č. 40/2009 Sb. trestní zákoník – znění od 01.07.2023)

Předchozí trestní zákoník podmiňoval použití vyšších trestních sazeb pouze tehdy pokud trestní čin svou závažností významně zvyšoval stupeň společenské nebezpečnosti. Soudy tím pádem mohli trestat tyto činy základní trestní sazbou dle svého uvážení. Nový trestní zákoník již tuto eventualitu nemá. Tím pádem je nutné trestný čin posuzovat vždy podle skutečné skutkové podstaty (Zeman, 2010).

„§ 284 Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu“ (§ 283 zákona č. 40/2009 Sb. trestní zákoník – znění od 01.07.2023)

Tento paragraf prošel také aktualizací. Nově rozlišuje různé druhy OPL a jejich množství. Podle výše zmíněných parametrů posuzuje skutkové podstaty a tresty za ně.

Odstavec 1 – Zde je skutková podstata definována jako přechovávání pro vlastní spotřebu, v množství větší než malém a pouze u konopných drog. Trestem za taková čin je odnětí svobody až na 1 rok, zákaz činnosti nebo propadnutím věci.

Odstavec 2 – Skutková podstata spočívá v přechovávání všech druhů OPL kromě konopných, pro vlastní spotřebu, v množství větší než malém. Hrozí odnětí svobody až na 2 roky, zákaz činnosti nebo propadnutí věci.

Odstavec 3 a Odstavec 4 – Tyto odstavce jsou uplatňovány na ty, kteří spáchají čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve větším rozsahu anebo značném rozsahu. Zde je definován trest odnětí svobody na 6 měsíců až 5 let nebo peněžitý trest a trest odnětí svobody na 2 roky až 8 let (§ 284 zákona č. 40/2009 Sb. trestní zákoník – znění od 01.07.202).

„§ 285 Nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku“
(§ 283 zákona č. 40/2009 Sb. trestní zákoník – znění od 01.07.2023)

V tomto paragrafu se také událo několik změn. Byla zavedena skutková podstata pěstování rostlin nebo hub pro vlastní potřebu, které obsahují omamné a psychotropní látky. To se týká však pouze množství větší než malé.

Malé množství těchto rostlin a hub pro vlastní potřebu podléhá zákonu o přestupcích. Tresty podle trestního zákoníku za pěstování konopí jsou mírnější než za nelegální pěstování hub nebo jiné rostliny než konopí. Sankce se samozřejmě zpřísnují, pokud je čin spáchán ve větším nebo značném rozsahu (Zeman, 2010).

„§ 286 Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu“ (§ 283 zákona č. 40/2009 Sb. trestní zákoník – znění od 01.07.2023)

Novou skutečností v tomto ustanovení je odstranění dolní hranice u trestu odnětí svobody. Nyní je trest stanoven na až 5 let odnětí svobody, zatímco předchozí zákoník stanovoval tento trest na 1 rok až 5 let. (Zeman, 2010)

Další novinkou je přidání přitěžující okolnosti, na základě, které je možné uložit vyšší trest. Jedná se o případ, kdy je pachatel členem organizované skupiny. V takovém případě je sankce stanovena na odnětí svobody na 2 až 10 let. (§ 286 zákona č. 40/2009 Sb. trestní zákoník – znění od 01.07.2023)

„§ 287 Šíření toxikomanie“ (§ 283 zákona č. 40/2009 Sb. trestní zákoník – znění od 01.07.2023)

Paragraf se zaobírá sváděním ke zneužívání návykové látky, podporou ke zneužívání nebo jiným podněcováním (§ 287 zákona č. 40/2009 Sb. trestní zákoník – znění od 01.07.2023).

- **Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu č. 301/2013 k výkladu pojmu „množství větší než malé“ u omamných a psychotropních látek a přípravků je obsahujících (§ 283, § 284, § 285 trestního zákoníku).**

V tabulce 1 budou uvedeny nejpoužívanější a nejčastější omamné a psychotropní látky používané v České republice v množství větší než malé.

Tabulka 1: Množství větší než malé u OPL a přípravků je obsahujících (Vlastní zpracování dle Stanovisko Nejvyšší soud ČR – kolegium ze dne 13.03.2014 č. 301/2013, 2023)

Obecně užívaný název	Účinná psychotropní látka	Množství větší než malé
Marihuana	delta-9-tetrahydrocannabinol	více než 10 gramů sušiny
Hašiš	delta-9-tetrahydrocannabinol	více než 5 gramů
Pervitin	(+)-1-fenyl-2-methylaminopropan	více než 1,5 g
Heroin	3,6-diacetylmorfin	více než 1,5 g
Kokain	methylester benzoylekgoninu	více než 1 g
Amfetamin	(+/-)-2-amino-1-fenylpropan	více než 2 g
Extáze	3,4-Methylen-dioxy-methamfetamin	více než 4 tablety/kapsle nebo více než 0,4 g práškovité či krystalické substance
LSD	(+)-N,N-diethyllysergamid (diethylamid kyseliny d-lysergové)	5 papírků, tablet, želatinových kapslí nebo „krystalů“ impregnovaných účinnou látkou
Lysohlávky a další houby obsahující psilocin	Psilocin:3-(2-dimethylaminoethyl)-4-hydroxyindol).	Více než 40 plodnic houby
Fentanyl	N-(1-fenethyl-4-piperidyl)propionanilid	0,05 g

➤ **Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách**

Tento zákon se zabývá méně společensky závažnou nelegální činností, která je definovaná jako přestupek. Aby se mohlo jednat o přestupek je nutné vždy naplnit skutkovou podstatu týkající se množství. Musí se vždy jednat o malé množství. Za takovýto přestupek lze uložit sankci příkazem na místě, a to až do výše 10 000 Kč, případně ve správním řízení do 15 000 Kč. Samozřejmostí je propadnutí nebo zabránění věci. Takovýto přestupek může řešit pouze Policie České republiky, Celní správa České republiky tyto kompetence bohužel nemá.

§ 39 odst. 2 písm. a) - neoprávněně přechovává návykovou látku v malém množství pro vlastní potřebu,

§ 39 odst. 2 písm. b) - neoprávněně pěstuje pro vlastní potřebu v malém množství rostlinu nebo houbu obsahující návykovou látku,

§ 39 odst. 2 písm. c) - umožní neoprávněné požívání návykových látek osobě mladší 18 let, nejde-li o čin přísněji trestný (§ 39 odst. 2 zákona č. 167/1998 Sb. o návykových látkách - znění od 01.02.2022).

➤ **Nařízení vlády č. 463/2013 Sb. Nařízení vlády o seznamech návykových látek**

Toto nařízení bylo vydáno dne 1. ledna 2014 na základě zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách. Aktuální novelizované znění bylo schváleno 12. července 2023.

Novela byla nutná z důvodu výskytu nových syntetických drog v České republice a jí přilehlých zemích. Na tomto seznamu se nacházejí všechny omamné a psychotropní látky, které jsou kontrolovány různými orgány ČR. Jedná se o zhruba pět stovek sloučenin. Tyto látky seznam rozděluje do sedmi skupin podle závažnosti. (Nařízení vlády č. 463/2013 Sb. o seznamech návykových látek – znění od 01.08.2023)

Na seznam zakázaných látek se nově dostali syntetické opioidy brorfin, etonitazepyn a protonitazen. V praxi se jedná tedy o to, že pokud se látka nenachází na tomto seznamu, nejedná se o regulovanou látku. To je případ například kratomu a kanabinolu HHC, který je tak v České republice zcela legální užívat, přechovávat i prodávat. (ČTK, 2023) Vláda nyní (únor 2024) dočasně omezila volný prodej HHC, a to až jako reakci na hospitalizaci několika mladistvých a dospělých. To jen dokresluje pohled na pomalou aktualizaci legislativy v tomto prostředí.

1.2 Ostatní zdroje

Časopis Clo douane, 2023. Online. Celní správa České republiky. Budějovická 7, Praha: Generální ředitelství cel. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/casopis-clo-duane/Stranky/casopis.aspx>. [cit. 2023-08-22].

Tyto časopisy vydává každý měsíc přímo Celní správa České republiky. Časopis se vydává již od roku 1967 a pojednávají o novinkách z oblasti celnictví a všech odvětví kompetencí, které Celní správa má. Jsou zde například rozhovory s příslušníky z různých odvětví, jako je psychologie, psůvod, člen skupiny SON a podobně. Dále informace o různých uskutečněných kontrolních akcích, záchytech či raziích. Tento časopis ocení zejména studenti, hledající informace o činnosti CS ČR ale i laická veřejnost, jako seznámení s tím, co vlastně tento ozbrojený bezpečnostní sbor dělá. Tento zdroj byl využit při zpracování teoretické části práce, konkrétně bod 4.5 pro popis metod pašování velkoobjemových zásilek drog.

SCHEINOST A KOL., Miroslav, 2022. *Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2021* [online]. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci [cit. 2023-02-03]. ISBN 978-80-7338-200-1. Dostupné z:

http://www.ok.cz/iksp/docs/470_Analyza_trendu_kriminality_v_CR_v_roce_2021.pdf

CHOMYNOVÁ, Pavla et al., 2023. *Souhrnná zpráva o závislostech v České republice 2022* [online]. Praha: Úřad vlády České republiky [cit. 2023-10-31]. ISBN 978-80-7440-311-8. Dostupné z: https://www.drogy-info.cz/data/obj_files/33854/1198/Souhrnna_zprava_o_zavislostech_v_CR_2022_fin.pdf

Oba výše zmíněné zdroje byli využity při zpracování teoretické části práce. Konkrétně pro popis nynější situace v oblasti drogové kriminality na území České republiky. Tyto zdroje využije především odborníci a studenti. Jsou zde uvedeny různé statistické údaje a nové trendy v této oblasti. Je zde kladen důraz na následky užívání omamných a psychotropních látek.

Evropská zpráva o drogách 2018: Trendy a vývoj, 2018. Úřad pro publikace Evropské unie. Lucemburk: Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost. ISBN 978-92-9497-327-6.

Tato publikace, kterou vydává Agentura EU pro drogy vychází pravidelně každá rok a shrnuje nejnovější informace v oblasti drogové kriminality na území Evropské unie. Tento zdroj bude přínosem pro každého laika i odborníka, kterého problematika drogové kriminality a omamných a psychotropních látek zaujala.

1.3 Zahraníční zdroje

World Drug Report 2021- COVID-19 and Drugs: Impact Outlook, 2021. Online. United Nations publication. ISBN 9789211483611. Dostupné z: https://www.unodc.org/res/wdr2021/field/WDR21_Booklet_5.pdf. [cit. 2023-10-01].

European Drug Report: Trends and Developments, 2022. Luxembourg: Publications Office of the European Union: European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. ISBN 978-92-9497-769-4.

EU Drug Market: Methamphetamine [online], 2022. European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction and Europol [cit. 2023-10-01]. Dostupné z: https://www.emcdda.europa.eu/publications/eu-drug-markets/methamphetamine_en

European Union serious and organised crime threat assessment, A corrupting influence: the infiltration and undermining of Europe's economy and society by organised crime, 2021. Luxembourg: Europol, Publications Office of the European Union. ISBN 978-92-95220-22-5.

Všechny tyto zahraniční zdroje se zaměřují na aktuálně získané informace z praxe. Pojednávají o aktuálních celoevropských trendech v oblasti pašování ale i užívání omamných a psychotropních látek, o nových psychoaktivních látkách, které se začínají objevovat, ale i dopadech používání těchto nelegálních látek. European Drug Report je dokonce vydávána v několika jazycích, což velice rozšiřuje skupiny osob, které si tuto zprávu mohou přečíst. Z těchto Evropských zpráv o drogách může čerpat jak laická veřejnost, tak i odborníci. Všechny uvedené zahraniční zdroje byly použity při zpracování teoretické části práce v části získání informací o obecné drogové kriminalitě.

2 CELNÍ SPRÁVA ČESKÉ REPUBLIKY

Celní správa České republiky patří k ostatním složkám integrovaného záchranného systému. Je ozbrojeným bezpečnostním sborem, který má kompetence ke správě cel, a i některých daní. Má také kompetence v dalších různých nefiskálních oblastech, které vykonává ve prospěch státu a bezpečnosti občanů. Celní správa ČR má momentálně ve služebním poměru okolo 4,5 tisíce příslušníků. (O Celní správě České republiky).

Organizace Celní správy ČR

Gestorem CS ČR je ministerstvo financí. Organizace ozbrojeného bezpečnostního sboru se skládá ze dvou stupňů. Jedná se o Generální ředitelství cel se sídlem v Praze a dále o jednotlivé celní úřady. 14 celních úřadů je umístěno v jednotlivých krajských městech a patnáctým je Celní úřad Praha Ruzyně.

Oblastí drogové kriminality se primárně zabývá na úrovni GŘC odbor Pátrání, konkrétně Protidrogové oddělení a na úrovni celních úřadů je do odbor 6 Dohledu. (O Celní správě České republiky)

Kompetence Celní správy České republiky v různých oblastech:

- Clo a celní řízení,
 - Správa spotřebních a ekologických daní,
 - Kontrola Intrastatu,
 - Trestní řízení,
 - Kontrola mýta a elektronické dálniční známky,
 - Kontrola hazardních her a dodržování zákazu reklamy na nepovolené nebo neohlášené hazardní hry,
 - Kontrola nelegálního zaměstnávání cizinců,
 - Kontrola zaměřená na odhalování přepravy drog a jejich prekurzorů,
 - Ochrana práv duševního vlastnictví,
 - Ochrana volně žijících druhů zvířat a rostlin (CITES),
 - Kontrola převozu finanční hotovosti,
 - Kontrola omezení plateb v hotovosti,
 - Zákazy a omezení bezpečnostního charakteru,
 - Ostatní zákazy a omezení.
- (O Celní správě České republiky)

2.1 Kompetence Celní správy ČR v oblasti drogové kriminality

Hlavní oprávnění Celní správy ČR jsou zakotvena v zákoně č. 17/2012 Sb. Zákon o Celní správě České republiky.

Nejčastěji využívaným oprávněním při pátrání po zboží uniklému celnímu dohledu je §35, tedy oprávnění ke kontrole osob, dopravních prostředků a poštovních a jiných zásilek. Na základě tohoto paragrafu může celník zastavovat osoby a dopravní prostředky a provádět jejich úplnou kontrolu. Při kontrole lze použít i rentgen nebo jiné technické prostředky a také provádět orientační vyšetření osob z potu. Dále je možné požadovat po osobách lékařské vyšetření, a to z důvodu podezření na pašování omamných a psychotropních látek v těle. (Část 3 Hlava 4 zákona č. 17/2012 Sb. o Celní správě České republiky - znění od 01.01.2023)

§35a Oprávnění k osobní prohlídce. Tento paragraf se uplatňuje o poznání méně. Na uplatnění tohoto oprávnění musí mít celník důvodný předpoklad, že má u sebe osoba věc, kterou odmítá vydat a nereaguje na výzvy. Osobní prohlídka má určité podmínky, které musí být dodrženy. Například musí ji provádět celník stejného pohlaví v osvětlené místnosti. (Část 3 Hlava 4 zákona č. 17/2012 Sb. o Celní správě České republiky - znění od 01.01.2023)

Kompetence využívané sekci Pátrání

Sekce Pátrání je v postavení policejního orgánu, to znamená, že má pravomoci vést trestní řízení a trestní spisy do fáze prověřování. Toto oprávnění je zakotvené v §12 odst. 2 písm. d) trestního řádu.

Co se týká zákona o Celní správě, jedná se především o hlavu V. Tedy použití operativně pátracích prostředků. Mohou využívat krycích prostředků, krycích dokladů, informátorů nebo záznamů telefonických komunikací. (Část 3 Hlava 5 zákona č. 17/2012 Sb. o Celní správě České republiky – znění od 01.01.2023) To vše zabezpečuje efektivní práci v oblasti ochrany finančních zájmů České republiky, Evropské unie ale i ochranu zdraví a životů občanů.

2.2 Útvary CS ČR v boji proti drogové kriminalitě

➤ Odbor Dohledu

Odbor Dohledu má krajskou působnost. Jedná se o operativní část Celní správy, která vykonává práci přímo v terénu. Hlavní náplní je kontrolovat přepravu a pátrat po zboží podléhajícímu celnímu dohledu a různým zákazům či omezením.

Tuto činnost vykonávají motorizované ale i pěší hlídky v silniční, železniční a letecké dopravě, a to na celém území České republiky dle své teritoriální (krajské) působnosti.

Odbor Dohledu se dále dělí na tři oddělení:

Oddělení kontrol zpoplatněných komunikací: Kontrola systému elektronického mýtného a časového zpoplatnění (dálniční známky).

Mobilní dohled: Kontrola přeprav zboží podléhající spotřební dani, nelegální přeprava omamných a psychotropních látek a jejich prekurzorů, přeprava odpadů, CITES a jiné.

Dohled nad subjekty: Hazard, nelegální zaměstnanost, kontrola provozoven se zbožím podléhajícím spotřební dani (Dohled, 2020).

➤ **Sekce Pátrání**

Sekce Pátrání má celorepublikovou působnost a je vedena přímo pod Generálním ředitelstvím cel. Jak již bylo zmíněno výše, tato sekce Celní správy má policejní postavení, tzn. že může vést trestní řízení ve fázi prověřování. Věnuje se zejména drogové, celní a daňové kriminalitě. Pod sekci Pátrání je zařazena Celní protidrogová jednotka, která se věnuje primárně oblasti omamných a psychotropních látek a jejich prekurzorů. Dále je pod sekci Pátrání zařazena i Skupina operativního nasazení (SON). Ta je speciální jednotkou CS ČR a je vycvičena k zadržení potencionálně nebezpečným pachatelům nebo organizovaných skupin (Pátrání, 2019).

3 DROGOVÁ KRIMINALITA

Drogová kriminalita je celosvětovým problémem, který se samozřejmě týká i České republiky. S touto nelegální činností souvisí i velké množství druhotných problémů jako jsou například majetková trestná činnost za účelem obstarání financí na pořízení omamných a psychotropních látek, zdravotní následky pro uživatele a závislé nebo dokonce financování terorismu.

3.1 Drogová kriminalita obecně

Uvádí se, že až 83,4 milionu lidí ve věku 15–64 let, žijících v EU, někdy v životě vyzkoušelo nelegální drogu. Nejužívanější drogou dlouhodobě zůstává konopí. Orientačně je udáváno, že v roce 2022 tuto látku užilo asi 22,2 milionu lidí. (European Drug Report, 2022)

Světově nejrozšířenější syntetickou drogou je metamfetamin. Statistiky ukazují, že počty záchytů drog vzrůstají, zatímco počty odhalených nelegálních varen klesají. To může znamenat, že je menší počet varen ale mají vyšší výrobní kapacitu. Nejvíce nelegálních výroben v EU je v Nizozemsku, Belgii a v České republice. Právě u nás bylo v roce 2020 odhaleno a demontováno 160 varen na výrobu metamfetaminu. Zhruba 100 z toho měly výrobní kapacitu do 50 gramů. (EU Drug Market: Methamphetamine, 2022)

Obchod s drogami je navázaný na legální obchod se zbožím. Z důvodu omezení obchodu a pohybu zboží v období světové pandemie Covidu-19, byly omezeny i dodávky drog. Pašeráci se ale rychle přizpůsobili a po počátečních výpadcích v dodávkách je trh s drogami v původním stavu jako před pandemií COVID-19, dokonce se i mírně rozrůstá. Změnil se způsob prodeje drog. Zatímco předtím šlo převážně o osobní předání, v době karantén a izolací začali využívat prodej přes internet (darknet) za využití poštovních zásilek. (World Drug Report 2021- COVID-19 and Drugs: Impact Outlook, 2021)

Tento internetový prodej se stále zvyšuje a má tendence se rozšiřovat. Samozřejmostí je používání šifrovaných konverzací a šifrovaných platforem. Je ale nutné podotknout, že tuto formu využívají uživatelé pro menší ale časté dávky. Tedy spíše samotní koncoví uživatelé. Organizované skupiny, které se zabývají velkoobjemovým množstvím a jsou tedy důležitou součástí řetězce stále zůstaly u tzv. off-line logistiky. (European Union serious and organised crime threat assessment, A corrupting influence: the infiltration and undermining of Europe's economy and society by organised crime, 2021)

Obchodování s drogami není jen o samotném primárním problému s uživateli, ale je nutné věnovat se i sekundárním problémům. Jedním z největších je možné následné financování terorismu. Příkladem je například Německo. Je známo, že 10 % ze 778 džihádistů, kteří následně odjeli do Sýrie a Iráku, bylo dříve zapojeno do drogové trestné činnosti. Ve Francii mělo více než 40 % osob odsouzených za teroristické trestné činy spojené s džihádem v období 2004–2017 záznam v trestním rejstříku. Jedním z nejčastějších záznamů bylo obchodování s drogami. V Itálii bylo od roku 2014 do roku 2018 deportováno 109 osob z důvodu národní bezpečnosti. 26 osob z výše 109 uvedených bylo také zapojeno do drogové trestné činnosti. (Basra, 2019)

3.2 Drogová kriminalita v České republice

Na mezinárodní úrovni je ČR státem s výrazným problémem v užívání pervitinu a nadprůměrným injekčním užíváním drog. I přes výše zmíněné, pokud srovnáme ČR s jinými evropskými státy, v oblasti dopadů jako je například smrtelné předávkování a infekční nemoci, je na velice nízké úrovni. Nejčastěji užívanou nelegální omamnou a psychotropní látkou v ČR jsou konopné drogy. Dle studie provedené na patnáctiletých žácích základních škol, 17 % až 20 % z nich již někdy tuto drogu užilo, a asi 8 % ji užilo v posledním měsíci. Studenti z ČR mají ve srovnání s jinými evropskými státy nadprůměrné zkušenosti obzvláště s konopím, extází a pervitinem. Za rok 2021 bylo zjištěno 4,2 tisíc primárních drogových trestných činů, dle trestního zákoníku, a odsouzeno bylo 2,6 tisíc pachatelů. (Chomynová et al., 2023)

Registrovaná trestná činnost se v ČR v letech 2016 až 2021 snížila asi o čtvrtinu. Primární drogová kriminalita se na celkové míře registrované kriminality podílí 2 % až 3 %. Důvodem klesající tendence může být například přesun obchodování s omamnými a psychotropními látkami na internet nebo také restriktce spojené s pandemií Covid-19. Ve výše zmíněném období bylo zaznamenáno zřetelně méně registrovaných trestných činů dle § 283 trestního zákoníku – výroba a distribuce drog, který byl dlouhodobě jedním z nejvíce uplatňovaných. Naopak nárůst nastal u § 284 trestního zákoníku – přechovávání drog pro vlastní potřebu. Je nutné podotknout, že objasněnost primární kriminality v oblasti drog klesla o 10 %. Důvodem může být nový systém distribuce drog pomocí poštovní přepravy. V takovémto případě je identifikace odesílatele o dost obtížnější než při běžné předávce na ulici. (Scheinost a kol., 2022)

Jako již řadu předchozích let se nelegálnímu pěstování konopí a výrobě metamfetaminu věnují převážně Vietnamci. Tato jejich činnost má vliv zejména na sousední Německo a Rakousko. V porovnání s předchozím rokem Celní správa ČR zaznamenala výrazný vzestup nelegálního dovozu katy jedlé, která ale nebyla určena pro spotřebu v ČR. Měla putovat dále do Evropy. V roce 2020 byl zaznamenán nový trend, a to protiprávní dovoz různých exotických rostlin, které obsahují látku DTM. Z těchto rostlin je možné uvařit nápoj zvaný Ayahuasca. Ten se používá při různých rituálech nebo obřadech a působí na psychiku člověka. V této oblasti je zásadní i mezinárodní spolupráce a výměna operativních informací. (Sekce pátrání Generální ředitelství cel – Zpráva o činnosti v letech 2020–2021, 2022)

4 ZPŮSOBY A MOŽNOSTI PAŠOVÁNÍ DROG

V následující kapitole budou popsány některé způsoby pašování drog, kterými se mohou omamné a psychotropní látky nelegálně dostávat na území České republiky. Budou uvedeny informace o způsobech pašování jak pro malé množství drog, tak pro velkoobjemové zásilky. Pochopení, jakými způsoby se do naší republiky drogy dostávají, vytváří předpoklad pro úspěšné odhalování přeprav, a následné zabavení kontrabandu. Větší pozornost je zde věnována silniční dopravě, protože právě tomuto typu dopravy se bude věnovat praktická část práce nejvíce.

4.1 Silniční doprava

Česká republika je z důvodu své polohy důležitým logistickým územím a po zrušení kontrol na hranicích se naše území otevřelo volnému pohybu zboží a osob. Přes naše území se denně přepravuje obrovské množství komodit. S legálním zbožím se přepravují i nelegální komodity, a to všemi různými způsoby. Nákladní kamionovou dopravou, osobní automobilovou dopravou, kontejnery ale i na motorkách, v autobusech nebo na elektrokoloběžkách. Pašeráci jsou stále vynalézavější při hledání nových způsobů, jak se vyhnout kontrolám.

Stálé statické kontroly nahradily skupiny mobilního dohledu, které po celém území namátkově kontrolují všechny typy vozidel a pátrají po zboží uniklému celnímu dohledu. Kontroly jim usnadňují různé technické prostředky nebo služební psi. (Dohled, 2020)

Pašeráci využívají různých dutin a skrytých schránek ve vozidlech pro uschování kontrabandu, nebo jej přepravují v osobních zavazadlech. Celníci jsou školeni na hledání těchto schránek a úkrytů. Při těchto školeních je důležitá i mezinárodní spolupráce a předávání informací. Nedávno proběhlo společné setkání příslušníků CS ČR, konkrétně Celní protidrogové jednotky, příslušníků odboru Dohledu a příslušníků specializovaného útvaru nizozemské policie. Školení se skládalo jak z teoretické, tak praktické části a důraz se kladl na různé ukazatele skrytých schránek a také způsoby jejich otevírání. Těmito ukazateli jsou například nejrůznější amatérské úpravy čalounění, nefungující větráky ve vozidle či různé prostorové úpravy. Nabyté vědomosti si mohli všichni příslušníci následně vyzkoušet v terénu při kontrolní akci, a i s nizozemskými kolegy konkrétní auta zkontrolovat. (Baštová, 2023)

Dále cestují takzvaní polykači, kteří drogy pašují přímo v těle. Celní správa má kompetence tyto podezřelé osoby podrobit lékařské prohlídce. (Část 3 Hlava 4 zákona č. 17/2012 Sb. o Celní správě České republiky – znění od 01.01.2023)

4.2 Letecká doprava

I v tomto typu přepravy převažuje pašování drog v zásilkách pomocí přepravních společností. Jedním z důvodů je i široká nabídka prodávaných látek, oproti klasickému pouličnímu prodeji. Kupující následně za takovýto balíček platí například kryptoměnou. (Národní protidrogová centrála, Výroční zpráva 2022, 2023)

Dalším způsobem pašování zakázaných látek pomocí letecké dopravy je využívání takzvaných polykačů. Tyto osoby pašují omamné a psychotropní látky zpravidla v tělních dutinách. Často v takovém množství, že kdyby došlo k protržení balíčku se zakázanou látkou došlo by zcela okamžitě k ohrožení jejich života.

Celní správa České republiky má na takové případy speciální toaletu. Ta je schopna balíčky samostatně vyčistit a dezinfikovat. Poté je možné již obsah balíčku možné podrobit různým testům. (Tisková zpráva Celní správy České republiky, 2010)

4.3 Poštovní doprava

Tento typ přepravy je od roku 2019 na vzestupu. Nejedná se o velkokapacitní zásilky ale o malé objemy, za to ale ve velkém množství. Nejvíce těchto zadržovaných zásilek pocházelo z Nizozemska. Takovýto prodej omamných a psychotropních látek probíhá z velké většiny přes internet, konkrétně přes Darknet. Tento způsob pašování drog je hojně využíván z důvodu jakési anonymity jak prodejce, tak kupujícího. (Výroční zpráva o činnosti Celní správy České republiky za rok 2022, 2023)

4.4 Železniční doprava

Při přepravě drog vlakem mají pašeráci omamné a psychotropní látky v zavazadle. Aby snížili riziko možného odhalení, zavazadla umístí jinam, než si poté sednou. Například do vedlejšího kupé. Zavazadlo tak mají, dá se říct, pod kontrolou, ale nejsou s ním bezprostředně spojováni. Častokrát je ale prozradí jejich podezřelé chování. Při kontrolních akcích na železnici jsou hojně využíváni služební psi. (Vlček, 2013)

Statistika odhalení drog v jednotlivých druzích dopravy za určité časové období nebyla zpracována z důvodu neověřitelnosti těchto informací.

4.5 Velkoobjemové zásilky

V následující kapitole budou popsány různé způsoby pašování velkoobjemových zásilek omamných a psychotropních látek. Pojmem „velkoobjemový“ je myšleno hmotnost větší než 100 kg v jedné zásilce. Tento typ zásilek se nejvíce vyskytuje u kontejnerových a nákladních kamionových přeprav.

➤ Rip off

Tato metoda je nejčastější. Podstatou je, že se drogy přidávají k legální přepravě normálního zboží. A to takovým způsobem, aby se ve správný čas, až dorazí, kam mají, mohly jednoduše a rychle odebrat a přesunout jinam. Ve velké většině případů o této manipulaci s kontejnerem příjemce ani odesílatel legálního zboží nemají tušení. V reálném scénáři se to děje tak, že pašeráci si vytipují kontejner s legálním zbožím, u kterého není předpoklad kontroly. Tedy přeprava se opakuje, a s příjemcem ani odesílatelem nejsou problémy. Drogy jsou nejčastěji volně uloženy v blízkosti kontejnerových dveří ve sportovních brašnách, pro lepší a rychlejší manipulaci. Pokud je pašerák znalý, je součástí této přepravy i náhradní námořní plomba, aby po vyjmutí zásilky kontejner působil netknutě. Kontejner má i různé rozpoznávací markanty, aby se dal identifikovat. Může se jednat o různé polepy nebo reflexní pásy a podobně. K přesunutí OPL může dojít kdykoliv po trase kontejneru k příjemci. (Clo Douane - Měsíčník Celní správy České republiky, 2020)

➤ Rip on

Tato metoda je podobná jako ta předchozí s tím rozdílem, že zboží je v nákladu ukryto. Drogy jsou schované v krabicích nebo jiných přepravních obalech. Výhodou pro pašeráky je, že drogy nejsou tak jednoduše odhalitelné. Nevýhodou pro ně je, že je nutné zapojit více lidí a celý proces přepravy více zkoordinovat. Tato koordinace lidí a přepravy se pašerákům již několikrát nepovedla a následně kontraband skončil například v distribučním centru prodejen Lidl v podobě 840 kg kokainu v zásilce s banány. (Clo Douane - Měsíčník Celní správy České republiky, 2020)

➤ Switch

Tato metoda navazuje na dvě předchozí. Stručně se jedná o to, že nevyclený kontejner s nelegální látkou, ze třetí země je v přístavu přemístěn mezi unijní kontejnery.

Ty nepodléhají clu a je zde tedy menší pravděpodobnost celních a jiných kontrol. To vše se děje samozřejmě za vědomí podplaceného personálu. (Clo Douane – Měsíčník Celní správy České republiky, 2020)

➤ **Sofistikované ukrytí**

Přeprava drog pomocí této metody spočívá v tom, že nelegální látka je sofistikovaně ukryta ve zboží, v paletách, na kterých se výrobky přepravují, v banánech nebo uvnitř silničního válce.

Takovýto způsob pašování lze většinou odhalit jen důkladnou fyzickou kontrolou nebo za pomoci technických a jiných prostředků jako jsou rentgeny nebo služební psi. Při tomto typu pašování většinou o všem ví jak odesílatel, tak i příjemce. I přes složité odhalení, se i s tímto dá bojovat. Pašeráci dělají chyby. Jedná se například o jednorázové dodání, dodání fyzickým osobám, nebo nově založeným společností. Vše výše zmíněné podléhá zjištěním analytiků CS ČR. (Clo Douane – Měsíčník Celní správy České republiky, 2020)

➤ **Soukromé dopravní prostředky**

Jedná se například o soukromá letadla nebo lodě. Pašeráci jsou v těchto případech málo vázáni na přesné dodržování tras či časů a mohou tyto rozhodnutí měnit dle situace, a tak se například kontrole vyhnout úplně. V těchto případech je nutná přeshraniční spolupráce, výměna informací a také namátkové důkladní kontroly. (Clo Douane – Měsíčník Celní správy České republiky, 2020)

5 ZÁVĚR TEORETICKÉ ČÁSTI

Drogová kriminalita je celosvětovým problémem, který se samozřejmě týká i České republiky. Jsme jedním z největších producentů metamfetaminu v Evropě. Na tuto problematiku nelze pohlížet jen jako na primární problém drogově závislých, zdravotních účinku drog a sociálních problémů uživatelů. Tato oblast s sebou přináší i sekundární kriminalitu jakou je například praní špinavých peněz, majetkovou trestnou činnost anebo financování terorismu.

České právní prostředí reaguje pomalu na rychle se měnící vývoj omamných a psychotropních látek, konkrétně na nové syntetické drogy. Každá nelegální látka musí být uvedena v Nařízení vlády č. 463/2013 Sb. Nařízení vlády o seznamech návykových látek, pokud tomu tak není, tak je naprosto legální ji užívat, přechovávat nebo prodávat malým dětem. Což je případ například kratomu a kanabinolu HHC. Vláda nyní (únor 2024) dočasně omezila volný prodej HHC.

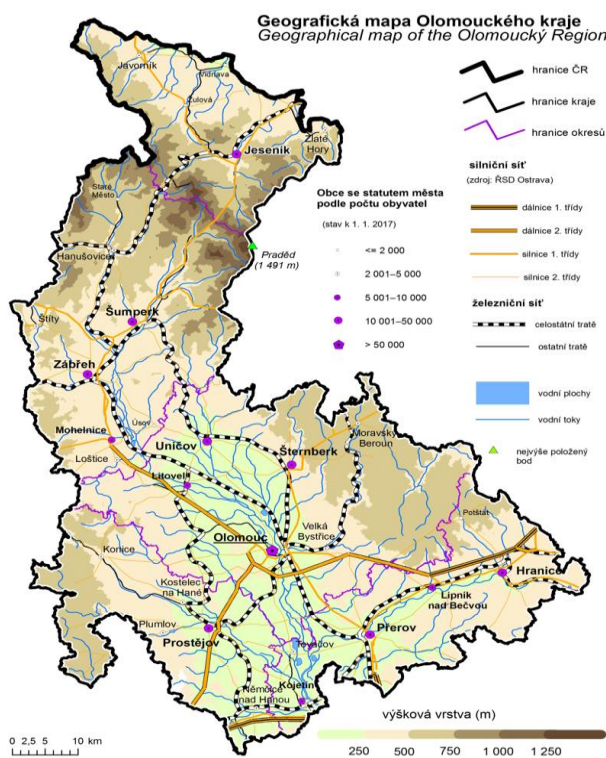
Celní správa ČR nemá v oblasti drogové kriminality kompetence postihovat přestupky, ale může provádět namátkové „bezdůvodné“ kontroly osob, dopravních prostředků a poštovních a jiných zásilek. PČR kompetence na projednání přestupků má, ale pro kontrolu musí mít důvodné podezření. V praxi se pak stává, že je nutná součinnost těchto dvou bezpečnostních sborů, kvůli projednání jednoho přestupku. Tomuto tématu se bude věnovat i praktická část práce. Konkrétně dotazníkové šetření a strukturovaný rozhovor. Cílem bude zjistit, zda výše uvedené vnímají příslušníci CS ČR jako zásadní.

Světová pandemie Covidu-19 změnila i pašování a obchodování s drogami. Novým trendem je využívání poštovních zásilek, a s tím spojený prodej přes internet nebo Darknet. Pašeráci se rychle přizpůsobují novým podmínkám, a proto se musí měnit i činnost kontrolních orgánů. Pochopení, jakými způsoby se drogy do naší republiky dostávají, vytváří předpoklad pro úspěšné odhalování přeprav, a následné zabavení kontrabandu. Konkrétní případy různých zachycených nelegálních přeprav orgány odboru Dohledu Celní správy České republiky budou popsány v praktické části práce.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 CELNÍ ÚŘAD PRO OLOMOUCKÝ KRAJ

Celní úřad pro Olomoucký kraj je jedním z 15 celních úřadů v České republice, které jsou pod vedením Generálního ředitelství cel. CÚ pro Olomoucký kraj má sídlo v Olomouci a dvě územní pracoviště v Přerově a Šumperku. Olomoucký kraj je z pohledu drogové kriminality zajímavý z důvodu příhraničí s Polskou republikou, a to na severu svého území za městem Jeseník. Olomoucký kraj také sousedí směrem na východ s Moravskoslezským a Zlínským krajem, tyto části ČR jsou významnými příhraničními oblastmi, sousedící také s Polskem.

Obrázek 1: Mapa Olomouckého kraje

[(Statistická ročenka Olomouckého kraje - 2017, 2023)]

Co se týká celních úřadů, nejdůležitějším článkem v boji proti drogové kriminalitě a pátrání po zboží uniklému celnímu dohledu je odbor Dohledu. Dvě z nejvýznamnějších oddělení na tomto odboru v rámci drogové kriminality jsou Mobilní dohled a oddělení Kontrol zpoplatněných komunikací. Pod sekci Pátrání, vedenou přímo pod Generálním ředitelstvím cel, je zařazeno Protidrogové oddělení s územním pracovištěm v Olomouci.

7 STATISTIKA ZÁCHYTŮ OPL

V následující kapitole bude rozebrána statistika záchytů OPL na území celé České republiky orgány CS ČR, konkrétně odborem 6 Dohledu. Lze předpokládat, že vývoj, který z těchto celorepublikových informací lze vyčíst, se vztahuje i na Olomoucký kraj. Dále zde budou uvedeny statistické informace z oblasti kontrol zaměřených na pátrání po zboží uniklému celnímu dohledu získané na základě zákona č. 106/1999 Sb. Zákon o svobodném přístupu k informacím.

Jednou z důležitých činností a kompetencí Celní správy ČR je pátrání po zboží uniklému celnímu dohledu. Tudíž veškeré zboží podléhající různým zákazům a omezením, mezi které OPL jistě patří. V tabulce 2 budou uvedeny statistické údaje všech kontrol zaměřených na pátrání po tomto typu zboží a zdůrazněny údaje týkající se oblasti OPL.

Tabulka 2: Statistika počtů kontrol zaměřených na pátrání po zboží uniklému celnímu dohledu s důrazem na oblast OPL v ČR (Vlastní zpracování dle odpovědi na žádost o informaci podle zákona č. 106/1999 Sb., 2023)

Rok	Pozitivní kontroly celkem	Pozitivní kontroly OPL	Negativní kontroly	Počet kontrol celkem	Procentuální úspěšnost celkem	Procentuální úspěšnost OPL
2019	14 072	2 351	89 458	103 530	13,6 %	2,3 %
2020	10 222	1 524	73 454	83 676	12,2 %	1,8 %
2021	16 428	1 236	84 908	101 336	16,2 %	1,2 %
2022	15 085	959	86 631	101 716	14,8 %	0,9 %

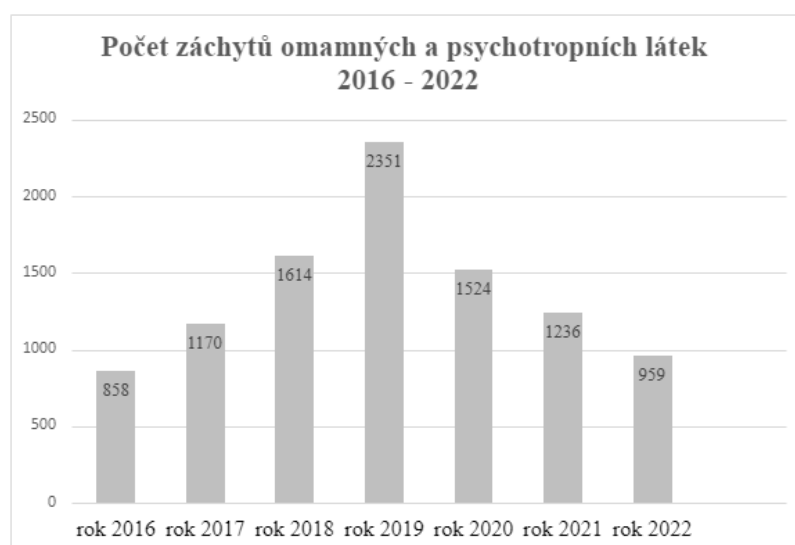
Jak je z tabulky 2 patrné údaj o celkovém počtu kontrol s tímto zaměřením za rok je většinou stabilní, pohybuje se průměrně okolo 97 565 kontrol za rok. Což je asi 267 kontrol zaměřených na pátrání po zboží uniklému celnímu dohledu realizovaných kontrolními orgány CS ČR denně na celém území České republiky. Celková procentuální úspěšnost za uvedené časové období je průměrně 14,2 %. To znamená, že zhruba při každé sedmé realizované kontrole bylo objeveno pašované zboží. Tento údaj se ale týká všeho zboží podléhající různým zákazům a omezením v kompetenci Celní správy, tudíž i alkoholu, cigaret nebo minerálních olejů.

Když se zaměříme pouze na oblast OPL procentuální úspěšnost odhalení nelegální přepravy je o poznání nižší, a v uvedeném časovém období postupně klesá. Průměrná procentuální úspěšnost v oblasti OPL je od roku 2019–2022 pouze 1,55 %. To znamená, že zhruba při každé 65 kontrole byl záchyt OPL.

Tabulka 3: Statistika počtů kontrol zaměřených na pátrání po zboží uniklému celnímu dohledu s důrazem na oblast OPL v Olomouckém kraji (Vlastní zpracování dle odpovědi na žádost o informaci podle zákona č. 106/1999 Sb., 2023)

Rok	Pozitivní kontroly OPL	Počet kontrol celkem	Procentuální úspěšnost OPL
2019	32	1 213	2,6 %
2020	122	3 962	3,1 %
2021	98	3 210	3,1 %
2022	69	3 065	2,3 %

Průměrný počet kontrol pro období od roku 2019–2022 je zhruba 2 862. Průměrná úspěšnost odhalení pašovaných OPL celníky v Olomouckém kraji za uvedené časové období je 2,77 %. Z toho vyplývá, že při každé 36 kontrole celníci odhalili pašované OPL. V Olomouckém kraji je vyšší úspěšnost, než je celorepublikový průměr. Může to být právě polohou Olomouckého kraje.

Obrázek 2: Graf statistiky počtu záchytů OPL v letech 2016–2022 realizovaných CS ČR [Vlastní zpracování dle (Statistika záchytů omamných a psychotropních látek v rámci pátrání po zboží uniklém celnímu dohledu (útvary Dohledu), 2023)]

Z obrázku 2 je patrné, že od roku 2016 do roku 2019 byl stálý a znatelný růst záchytů drog. V roce 2019 nastal zlom. Je to rok, kdy začala světová pandemie Covidu-19, ta ovlivnila i svět drogové kriminality. Pandemie se České republiky dotkla nejvíce až v roce 2020. Počet záchytů drog klesl o 827, což není zanedbatelné číslo. Může tomu tak být například z důvodu snížení počtu kontrol kvůli minimalizaci přenosu nemoci. Byl také omezen pohyb osob z důvodu vládních opatření, tudíž se méně cestovalo. Pašeráci drog se pandemii přizpůsobili, neboť byl omezen pohyb, shromažďování většího počtu osob a společenských akcí. Z dříve klasického způsobu prodeje drog na ulicích se přešlo na zasílání drog pomocí kurýrních služeb a prodeje na internetu nebo darknetu. V roce 2022 byla výrazně omezena kontrolní činnost příslušníků CS ČR z důvodu převelení pod PČR, neboť byla zavedena mimořádná opatření proti nelegální migraci na hranicích se Slovenskem. Tato opatření byla platná od září 2022 do prosince 2022.

Tabulka 4: Statistika zachycených OPL v ČR s důrazem na různé typy přeprav (Vlastní zpracování dle odpovědi na žádost o informaci podle zákona č. 106/1999 Sb., 2023)

Rok	Letecká doprava	Silniční doprava	Železniční doprava	Ostatní ¹	Celkem
2019	988	944	105	314	2 351
2020	541	641	73	269	1 524
2021	473	546	45	172	1 236
2022	302	523	43	91	959

Dle databází CS ČR, které si tento ozbrojený bezpečnostní sbor vede, lze uvést pouze výše zmíněné typy přeprav a počty záchytů v nich. Jak lze z informací obsažených v tabulce 4 vyčíst, i z těchto údajů opakovaně vyplývá, že počty záchytů klesají. Nejčastěji se OPL zachytávají v silniční dopravě, druhý nejčastější způsob je letecká doprava.

¹ Ostatní – Zachycené omamné a psychotropní látky například v provozovnách nebo stanicích.

Tabulka 5: Statistika záchytů jednotlivých druhů OPL v letech 2016–2022 v ČR
 [Vlastní zpracování dle (Statistika záchytů omamných a psychotropních látek v rámci
 pátrání po zboží uniklém celnímu dohledu (útvary Dohledu), 2023)]

Druh OPL	Amfetamin [g]	Extáze [g]	Heroin [g]	Kokain [g]	Konopí [g]	Metamfetamin [g]	Prekurzory [g]
rok 2016	3 780	10 413	25	3 650	135 340	700	neuvedeno
rok 2017	1 729	3 372	2 260	434	121 155	10 752	neuvedeno
rok 2018	1 488	12 007	291	434	42 219	2 163	neuvedeno
rok 2019	2 429	39 073	7 881	906	40 474	2 100	neuvedeno
rok 2020	955	38 774	33	3 183	85 476	2 801	neuvedeno
rok 2021	375	4 994	1 454	7 117	211 403	15 688	120 865
rok 2022	4 168	590	2 544	6 662	78 371	2 791	1 558 504

V tabulce 5 lze od roku 2021 vidět i množství zachycených prekurzorů drog. Prekurzory jsou například léky obsahující pseudoefedrin, který je následně zneužit na výrobu drog. V roce 2022 byl zaznamenán výrazný nárůst zachycených prekurzorů. To může být signálem, že se na území republiky stále nelegálně vyrábí pervitin. Oproti tomu byl vývoj záchytů metamfetaminu (pervitinu) mezi lety 2021 a 2022 výrazně klesající.

Od roku 2020 - 2022 je vývoj grafu klesající, a to vždy zhruba o 280 záchytů. Pokud by tento vývoj stejným tempem pokračoval dál za méně než 4 roky by byl počet záchytů na nule. Je nutné zjistit, co je důvodem tohoto výrazného klesajícího trendu. Je tento výrazný pokles způsoben jen změnou způsobu pašování drog, nebo jej ovlivnily i jiné faktory jako je například samotná kontrolní činnost hlídek.

Dle rozhovoru s psycholožkou Celní správy ČR Alenou Křenovou vyplývá, že kvalita uchazečů o přijetí do služebního poměru klesá. Psychotesty, které je nutné úspěšně splnit, zvládne jen zhruba 35 % kandidátů. Jsou vyřazeni například na základě psychické nevyzrálости nebo nedostatečné výše intelektu. Není výjimkou, že psychotesty u CS ČR nezvládnou ani příslušníci jiných bezpečnostních sborů, kteří chtějí přejít. (Kubenz, 2023)

7.1 Trasy pašování omamných a psychotropních látek

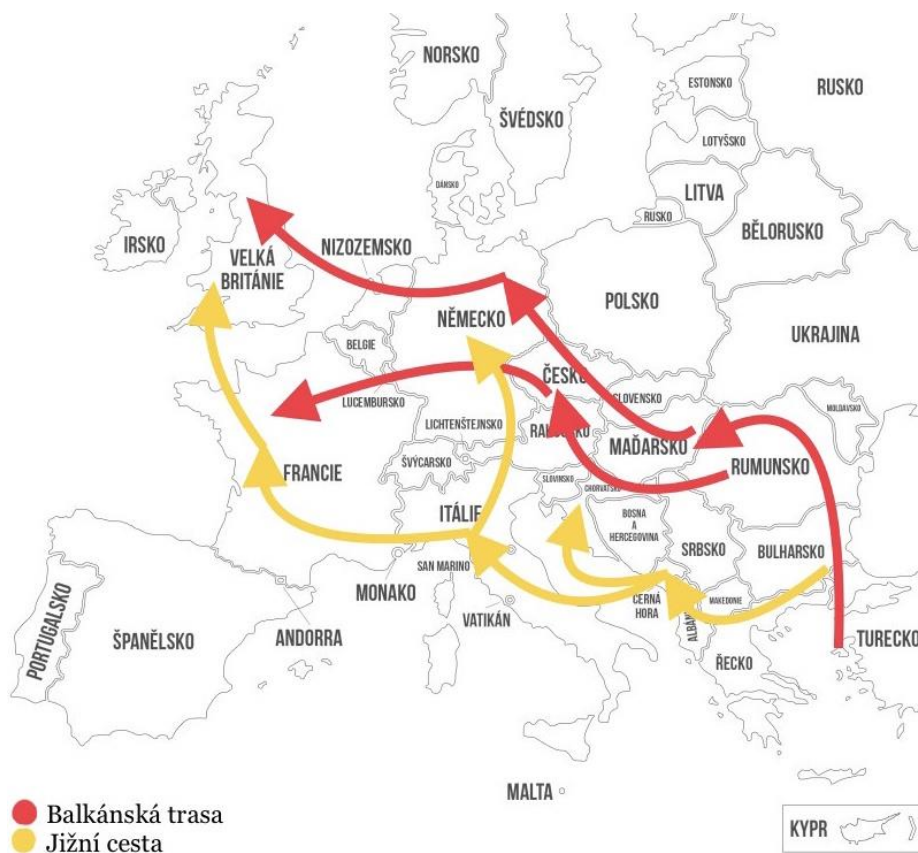
Když se mluví o tom, kudy se do Evropy pašují drogy, skoro všechny zdroje se zmiňují o tzv. balkánské trase. Touto cestou se do Evropy dostává až 70 % z celkového objemu dovážených drog. Tato trasa je nejvíce využívána pro pašování heroinu.

Ročně se do Evropy doveze zhruba 80 tun heroinu z toho 10 tun se podaří odhalit a zabavit. Nejvíce zachycených drog na jednoho obyvatele je v Bulharsku. (Tesař, 2023)

Této trase se přezdívá balkánská, protože vede přes Turecko do balkánských zemí jako je například Rumunsko nebo Bulharsko. Dále pokračuje přes Maďarsko a Chorvatsko do České republiky a dále západní Evropy. (Evropská zpráva o drogách 2018: Trendy a vývoj, 2018)

Této trase se říká Balkánská také z důvodu, že pašeráci, kteří ji využívají, jsou převážně z balkánských zemí. Česká republika je jednou ze zemí s výrazným vlivem těchto balkánských gangů, kteří zde začaly působit v 90. letech. Důvodem byla politická přeměna státu, otevření se mezinárodním trhům, geografická poloha ČR a také velmi snadné založení obchodních společností, díky čemuž bylo možné získat trvalý pobyt. Desítky takto založených společností bylo využito pro praní špinavých peněz a zapojení do obchodování s drogami nebo pašování cigaret. (Kemp, 2020)

Další trasou je jižní cesta. Ta vede z Bulharska do Makedonie, dále do Albánie nebo Řecka. Další možností je prodloužení cesty do České Hory, kde se za využití člunů drogy dopravují do Itálie nebo Chorvatska. (Tesař, 2023)

Obrázek 3: Mapa tras pašování OPL do Evropy [Vlastní zpracování dle (Politická mapa Evropy, 2023)]

Významným faktem je, že Česká republika je dlouhodobě hlavním producentem metamfetaminu (pervitinu) v Evropě. V roce 2016 bylo nahlášeno 291 nelegálních výroben, z toho 261 se nacházelo na území ČR. Na našem území se metamfetamin vyrábí zejména z pseudoefedrinu, ten je získáván z léčiv. Tyto léčiva jsou dovážena převážně z Polska. (Evropská zpráva o drogách 2018: Trendy a vývoj, 2018)

Z tohoto důvodu je nutné věnovat zvýšenou pozornost příhraničním oblastem a přepravou mezi těmito dvěma státy, ne se zaměřovat jen na globální problém s pašováním. Tento fakt podporují i informace zveřejněné Celní správou ČR v oblasti záchytů prekurzorů drog. Dále je zde nutné znovu zmínit, že způsob pašování se mění. Novým rozrůstajícím se trendem je posílání omamných a psychotropních látek pomocí kurýrních společností a bezkontaktní prodej na internetu. Tomuto vývoji je nutné přizpůsobit i kontrolní činnost a celkové nahlížení na drogovou kriminalitu v ČR. Přes území České republiky vede tzv. Balkánská trasa, po které se pašují drogy do západní Evropy, kde mají větší cenu než na východě. ČR je tak významným uzlem pašeráckých tras. ČR ale není jen „logistickým uzlem“ ale i významným producentem metamfetaminu, vyrobeného právě z prekurzorů za pomoci pseudoefedrinu.

8 TECHNICKÉ A JINÉ PROSTŘEDKY CELNÍ SPRÁVY ČR POUŽÍVANÉ K NALEZENÍ PAŠOVANÝCH DROG

V následující kapitole budou popsány jedny z nejdůležitějších prostředků, které Celní správa České republiky má k odhalování pašovaného kontrabandu. Tyto prostředky ulehčují práci kontrolujícím celníkům a výrazně zvyšují možnost nalezení zájmových komodit. Technické a jiné prostředky jsou rozděleny na prostředky Generálního ředitelství cel České republiky a prostředky jednotlivých Celních úřadů.

8.1 Prostředky Generálního ředitelství cel

➤ Mobilní zavazadlový rentgen

Mobilní zavazadlový rentgen je určen primárně k pátrání po zboží uniklému celnímu dohledu jako jsou například cigarety anebo alkohol. Dále je využívám k vyhledávání věcí podléhajícím různým zákazům a omezením. Například drogám nebo jejich prekurzorům, zbraním a střelivu. Tento speciálně upravený automobil je využíván při kontrolních akcích na celém území České republiky. Velkou výhodou práce s tímto zařízením je rychlost a tím pádem i množství zkontrolovaných zavazadel. Jedná se o způsob kontroly, kdy celník nemusí kontrolované zavazadlo otevírat, aby zjistil, co a v jakém množství se v něm nachází. Rentgen umožňuje více spekter pohledu, tudíž se kontrolující celník může podívat z více pohledů a tím pádem je větší šance k nalezení kontrabandu ukrytého v zavazadle. Tento mobilní zavazadlový rentgen byl pořízen za 8,5 milionu Kč a z 80 % byl spolufinancován z programu Evropské unie. (Tisková zpráva Celní správy České republiky, 2021)

Obrázek 4: Mobilní zavazadlový rentgen a ukázka zobrazení batohu (Vlastní zpracování, 2023)

➤ **Mobilní laboratoř**

Je v provozu od roku 2016. Jak název napovídá jedná se znovu o speciálně upravené vozidlo na platformě DAF. Je určené k operativnímu nasazení po celém území ČR. Vozidlo se používá při kontrolách minerálních paliv, lihovin a omamných a psychotropních látek. Laboratoř je plnohodnotně vybavená, a proto je schopná operativně reagovat na vzniklé požadavky v terénu a následně vystavit zkušební protokol. Pro zajímavost tato mobilní laboratoř je jediná na světě, která dokáže odebrat vzorek z cisteren se spodním plněním. (Sto let celně technické laboratoře, 2023)

Obrázek 5: Mobilní laboratoř (Vlastní zpracování, 2023)

Obrázek 6: Interiér Mobilní laboratoře (Vlastní zpracování, 2023)

➤ **Velkokapacitní rentgen**

Velkokapacitní rentgen je používán ke zjištění nákladu v kamionech. Toto vozidlo od společnosti Volvo speciálně upravené firmou Nucotech výrazně zrychlí a zefektivní kontrolní činnost ve špatně přístupných návěsích nákladních vozidel, zvládne zrentgenovat až 20 nákladních vozidel. Aktuálně používaný vůz slouží již od roku 2016. Nahradil svého předchůdce, pomocí kterého se celníkům podařilo objevit skoro deset milionu kusů cigaret, 36 kg různých drog, 13 tun tabáku, 48 tun nelegálně přepravovaných odpadů, téměř 40 000 litrů minerálních olejů a 34 osob. Rentgen je schopný identifikovat materiály ukryté až za 310 mm silným ocelovým plátem. Technika používaná v tomto rentgenu umožňuje zobrazení materiálů podle fyzikálních vlastností. Primárně rozděluje kontrolovaný materiál na biotický a abiotický. Toto speciálně upravené vozidlo se používá při kontrolní činnosti na celém území České republiky. (Tisková zpráva Celní správy České republiky, 2016)

Obrázek 7: Velkokapacitní rentgen a jeho interiér (Vlastní zpracování, 2023)

➤ **Speciální vozidlo pro detekci a kontrolu v oblasti omamných a psychotropních látek**

Vozidlo bylo zařazeno do služby v roce 2021 a jedná se o speciálně upraveného Volkswagen Crafter. Používá se při kontrolní činnosti k odhalování pašovaných komodit jako jsou převážně drogy ale i cigarety, alkohol a zbraně. Dále se používá k identifikaci neznámých látek, převážně omamných a psychotropních látek. Ve vozidle se nachází několik přístrojů, které umožní kompletní kontrolu osobního vozidla během pár minut.

Jedná se například o Ramanův spektrometr, ruční rentgen, itemizér nebo prostředky k analýze stěrů z kontrolovaných osob. Ruční rentgen umožní efektivní a rychlou kontrolu dutin vozu a případně odhalí tajné schránky bez toho, aniž by celníci museli demontovat různé části vozu. Rentgen detekuje biotické a abiotické látky, plasty a kovy. Vozidlo je energeticky zcela samostatné, a proto může být využíváno zcela kdekoli a kdykoli. I přes to, že je vozidlo primárně určené pro Prahu, je možné jej operativně nasadit na celém území České republiky. (Tisková zpráva Celní správy České republiky, 2021)

Obrázek 8: Speciální vozidlo pro detekci a kontrolu v oblasti omamných a psychotropních látek a jeho vybavení (Vlastní zpracování, 2023)

Obrázek 9: Ruční rentgen a endoskop (Vlastní zpracování, 2023)

➤ Celně technická laboratoř

Tato laboratoř jako jediná z výše uvedených prostředků není mobilní. Jedná se o klasickou laboratoř umístěnou v budově. Hlavní laboratoř má sídlo v Praze a dále jsou po území ČR rozmístěny detašovaná pracoviště. Ty sídlí v Ústní nad Labem, Hradci Králové, Ostravě a v Olomouci. Laboratoř byla založena již v roce 1923. Každý rok zpracuje desetitisíce vzorků pro celní a daňové účely. Dále se zabývá kontrolou vzorků spojených s ochranou zdraví, zajištění bezpečnosti a ochranou životního prostředí. Jedná se například o omamné a psychotropní látky a jejich prekurzory, vojenský materiál nebo kontrolu dle mezinárodní dohody CITES. Zhruba 20 % všech zkoumaných vzorků v laboratoři jsou omamné a psychotropní látky. Tyto laboratoře se využívají například při podezření na vysoce rizikové látky jako jsou Fentanyl či Carfentanil s kterými je nutné zacházet v ochranných pomůckách a laboratorních podmínkách. Laboratoře jsou držitelé certifikace a akreditace podle národních, evropských i mezinárodních norem. (Celně technická laboratoř, 2018)

8.2 Prostředky Celních úřadů

➤ Služební pes

Celní správa České republiky používá služební kynologii jako nedílnou součást detekce zájmových komodit. Jsou využíváni jak při kontrole osob, tak i zavazadel například na mezinárodních letištích nebo v silniční či železniční dopravě. Momentálně slouží 65 psů a 42 psovodů. Služební psi jsou cvičeni na vyhledávání určitých kategorií komodit.

Jednotlivé kategorie specializace služebních psů:

- Drogy,
- Obranní psi,
- Tabák a tabákové výrobky,
- CITES,
- Výbušniny,
- Zbraně a střelivo,
- Anabolika,
- Tabák: práce na výškové plošině,
- Líh a produkty s obsahem alkoholu,
- Bankovky,
- COVID-19,
- Obranní psi: vyhledávání osob v nákladních dopravních prostředcích.(Generální ředitelství cel, Duben 2022)

Výčet kategorií služebních psů je tak, jak se vyvíjel v čase. Jak je z předchozího patrné, psi na vyhledávání drog byli první, které začala CS ČR používat, a to již v roce 1972. Pes může zvládat dvě kategorie specializace najednou. Většinou se kombinují kategorie drogy a zbraně nebo třeba tabák a alkohol. Na každém celním úřadě jsou dva psovodi. Výcvik psa i psovoda trvá čtyři měsíce. (Generální ředitelství cel, Duben 2022)

Celní správa ČR má svoje specializované pracoviště pro výcvik služebních psů a jejich psovodů. Toto pracoviště se nachází v Heřmanicích. Česká celní kynologie je na celosvětově vysoké profesionální úrovni. O tom svědčí i fakt, že v roce 2005 získala od Světové celní organizací status Regionálního výcvikového střediska WCO pro Evropu. CS ČR v oblasti služební kynologie spolupracuje také s celními správami jiných států ale i s jinými ozbrojenými bezpečnostními sbory ČR. (Výcvikové zařízení služební kynologie, 2022)

Obrázek 10: Služební pes Nitro (Vlastní zpracování, 2023)

➤ Ramanův spektrometr

Metanolvá aféra zdůraznila potřebu mít prostředky k analýze různých typů látek, tehdy především metanolu, přímo v terénu. Z tohoto důvodu od roku 2012 Celní správa začala rozšiřovat a investovat do svých prostředků mobilní diagnostiky. Nyní má CS ČR k dispozici více jak 50 takových přístrojů, z nichž se v praxi nejvíce využívá Ramanův spektrometr. (Sto let celně technické laboratoře, 2023)

Ramanův spektrometr je velice sofistikovaný přístroj na analýzu látek. Tento přístroj zvládne rozpoznat až 13 tisíc látek, a to jak v kapalném, tak pevném skupenství. Celní správa tento přístroj převážně používá při analýze omamných a psychotropních látek a při kontrole lihovin. Velkou výhodou Ramanova spektrometru je, že je jednoduše přenosný a zpracování výsledné analýzy je hotové do jedné minuty. Nevýhodou je jeho vysoká pořizovací cena. Ta se běžně pohybuje okolo 1,3 milionu Kč. Z toho důvodu je jeho nasazení v terénu omezené a v praxi se spíše používají jednorázové identifikační testy jako jsou například drugwipy, NIK testy nebo Detectachem testy. (Tisková zpráva Celní správy České republiky, 2014)

Obrázek 11: Ramanův spektrometr (Vlastní zpracování, 2023)

➤ Testy k detekci přítomnosti drog

Celní správa ČR má oprávnění provádět orientační vyšetření osob, zdali jsou pod vlivem omamných či psychotropních látek. Tento odběr se provádí například z potu osoby, nebo z povrchů vozidla. (Část 3 Hlava 4 zákona č. 17/2012 Sb. o Celní správě České republiky - znění od 01.01.2023)

Testy DrugWipe

Právě na výše zmíněný účel jsou tyto testy využívány. Na používání tohoto typu testů je celník proškolen. Pracuje se vždy v rukavicích. Jak je výše uvedeno, Celní správa je oprávněna provádět orientační vyšetření odběrem potu, ne ze slin.

Což je ale v praxi i výhodné, protože nemůže dojít ke zkreslení testu z důvodu pití, žvýkání nebo kouření před provedením testu. Testy DrugWipe detekují THC, amfetamin, metamfetamin, extázi, kokain a opiáty. Cena jednoho jednorázového testu je cca 700 Kč. (DrugWipe 5A (sliny, pot, povrchy), 2023)

Obrázek 12: DrugWipe orientační test (Vlastní zpracování, 2023)

Testy NARK II

Tyto testy příslušníci CS ČR používají, když objeví neznámou látku a mají podezření, že se jedná o drogu. Testy se skládají z plastového sáčku a skleněných ampulí s tekutinou. Celník opět pracuje v rukavicích. Do sáčku se vloží malé množství neznámé látky, sáček se uzavře a ampule rozlomí. Chemikálie s tekutinou reagují s neznámou látkou. Podle barevné reakce lze usoudit, zdali se jedná o drogu nebo ne a o jaký typ. Stále se jedná o orientační testy a pro jednoznačné určení omamné a psychotropní látky je nutná laboratorní expertíza. Při testování je nutné alespoň odhadnout o jakou látku by se mohlo jednat, a to z důvodu použití příslušného testu „použití určitého sáčku“. Některé testy jsou vyloženě specificky jen na jednu látku, například chemikálie reagují a zbarví se jen při styku s heroinem. Dále jsou testy na více látek stejné skupiny. Například test 01 Marquis reagent, ten reaguje jak na heroin, MDMA tak i amfetamin.

Obrázek 13: NARK II orientační test (Vlastní zpracování, 2023)

Testy DETECTACHEM MobileDETECT

Tyto testy Celní správa využívá nově. Jedná se o jednorázové orientační testy, které se vyhodnocují pomocí aplikace v chytrém mobilním telefonu. Test funguje na principu stěrové pásky, která je součástí testovacího modulu. Po setření se páska zasune zpět do testovacího modulu a prasknou se ampule s reakčním roztokem. Výsledek testu je poté vyhodnocen pomocí aplikace. Tyto testy dokážou rozeznat THC od CBD. Dále detekují například kokain, heroin, LSD, lysohlávky, fentanyl ale i výbušniny nebo po výstřelové zplodiny.

Obrázek 14: DETECTACHEM MobileDETECT orientační test (Vlastní zpracování, 2023)

9 ZHODNOCENÍ TECHNICKÝ A JINÝCH PROSTŘEDKŮ CS ČR POUŽÍVANÝCH K NALEZENÍ PAŠOVANÝCH DROG

Všechny z vyjmenovaných prostředků dávají kontrolujícím celníkům dobrý základ pro odhalení pašovaných drog i jiných kontrabandů. Celní správa ČR je v ohledu na evropský standart vybavena na profesionální úrovni, a to například v oboru kynologie kdy pořádá školení pro příslušníky jiných států. Zkušenosti posledních let ukázaly, že je nutné mít prostředky mobilní diagnostiky přímo v terénu, připravené k okamžitému použití. Celní správa ČR tyto prostředky má a v následujících odstavcích budou zhodnoceny.

9.1 Prostředky Generálního ředitelství cel

U všech prostředků, které jsou vedeny pod Generálním ředitelstvím cel je stejný problém. Tím je, že daná technika je jedinečná. Tedy je jen jeden kus na celou republiku. Vyplývá to samozřejmě z většího množství faktorů, kdy nejvýznamnějším bude pořizovací cena. Ta se u všech zmíněných technických prostředků pohybuje v milionech Kč. Dalším faktorem je potřeba proškoleného personálu, který je ochotný sloužit na kontrolních akcích, které se konají po celé republice.

➤ Mobilní zavazadlový rentgen a velkokapacitní rentgen

Jak již bylo vícekrát zmíněno, Celní správa ČR má velké pole působnosti. Jednou z jejich hlavních činností je správa spotřebních daní. Tomu jsou také uzpůsobené technické, a i jiné prostředky, kterými disponuje. Mobilní zavazadlový rentgen a velkokapacitní rentgen jsou spíše určeny na odhalování pašování tabáku a tabákových výrobků, lihu a alkoholových nápojů, popřípadě minerálních olejů nežli drog. Zejména v případě zachycení nelegální přepravy omamných a psychotropních látek pomocí velkokapacitního rentgenu by se muselo jednat o velkoobjemové množství. Ale i tyto velkoobjemové přepravy se na našem území realizují. Zavazadlový rentgen je v oblasti kontroly pašování drog použitelnější. V populaci se pohybují koneční uživatelé, kteří si drogy převážejí, například v období letních festivalů. Při kontrolních akcích v tomto období rentgen kontroly zrychlí a tím znásobí množství zkontrolovaných osob a jejich zavazadel.

➤ **Speciální vozidlo pro detekci a kontrolu v oblasti omamných a psychotropních látek**

Pořízení tohoto vozidla určeného primárně na kontrolu nelegální přepravy drog je znakem, že, oblast drogové kriminality se dostává do popředí zájmů Celní správy ČR. Výhodou je, že vozidlo je vybavené potřebnou technikou jak k nalezení, tak k identifikaci omamných a psychotropních látek. Významným pomocníkem jsou ruční rentgeny. Toto vozidlo je opět jen jedno. Pořizovací cena je vysoká ale myslím si, že zvláště u tohoto vozidla, by bylo vhodné, mít alespoň dvě. V praxi je to univerzální nástroj pro objevení jakéhokoliv kontrabandu v celé škále zájmových komodit, které CS má.

➤ **Mobilní laboratoř**

Mobilní laboratoř je využívána primárně při kontrole minerálních olejů anebo lihovin. V případě, že dojde k odhalení nelegálně přepravovaných drog, jsou většinou použity prostředky, kterými disponuje každá hlídka mobilního dohledu. A to jsou orientační testy k detekci přítomnosti drog. Použití mobilní laboratoře by nastalo v případě, že by tyto testy nebyly schopny látku identifikovat, a laboratoř by byla přítomna na kontrolním stanovišti. Mobilní laboratoř má ve svém vybavení například Ramanův spektrometr, který by látku zanalyzoval a následně by byl vystaven zkušební protokol.

➤ **Celně technická laboratoř**

Celně technická laboratoř je nutností pro fungování CS jako takové. V oblasti drogové kriminality se využívá například při podezření na obzvláště rizikové látky, jako je Fentanyl. Kontrolující celníci mají možnost při takovém podezření látku bezpečně zabalit a odeslat na rozbor do laboratoře. Předejde se tak vystavení příslušníků kontaktu s látkou, se kterou je nutno zacházet v laboratorních podmínkách.

9.2 Prostředky Celních úřadů

➤ **Služební pes**

Celní úřad pro Olomoucký kraj má dva psovody na svých dvou územních pracovištích, a to v Olomouci a Šumperku. Počet psovodů a služebních psů je nedostatečný a celkově není možné je využít na každou službu. Kdyby se jejich počet zvýšil, mohli by být více nasazováni do služeb a pátrání po zboží uniklému celnímu dohledu by bylo efektivnější.

Vzhledem k poloze Olomouckého kraje, tedy, že sousedí s Polskem, se přímo vybízí mít více služebních psů specializované na vyhledávání drog. Navíc činnost psa a psovoda není jen o samotném vyhledávání ale i o neustálém výcviku a také odpočinku. Pes není stroj a vyhledávání je pro něj náročné. Dále je vhodné zmínit, že jen přítomnost psovoda se psem při kontrole má dosti významný psychologický efekt.

➤ **Ramanův spektrometr**

Vzhledem k tomu, že Ramanův spektrometr je využíván na celou škálu kompetencí Celní správy ČR, tedy i na oblast vybraných výrobků, jako je například alkohol nebo minerální oleje, může se stát, že neidentifikuje analyzovanou látku z oblasti omamných a psychotropních látek. Každý takový přístroj má omezenou databázi vzorků. Na trhu jsou Ramanovy spektrometry, které jsou určeny přímo pro analýzu omamných a psychotropních látek, které jsou schopny identifikovat větší množství vzorků, a to i ty, které jsou určitým způsobem namíchané. Určitě by bylo vhodné vzhledem k vzrůstu výskytu nových syntetických drog takovýto specializovaný přístroj pořídit.

➤ **Testy k detekci přítomnosti drog**

Testy DruqWipe

Tyto testy má CS ČR již dlouhou dobu a jsou bezproblémové a fungují, jak mají. Využívají se převážně na orientační test, zdali je osoba pod vlivem omamných a psychotropních látek.

Testy NARK II

Testy se skládají ze skleněné ampule s chemickým roztokem a plastového sáčku. Při používání testu je potřeba ampuli rozlomit. To je nepraktické a může se stát, že rozpůlení skleněné ampule roztrhne sáček anebo dokonce poraní příslušníka. Další nevýhodou těchto testů je, že nedokážou rozpoznat CBD od THC, což je velmi nepraktické. Další handicap je, že testy jsou náchylné na okolní teplotu, anebo, že vyhodnocení testu závisí na lidském faktoru. Tedy na rozpoznání zbarvení. Zde byl prostor pro chybovost. Testy NARK II mají i kratší dobu expirace. Všechny výše uvedené důvody vedli k tomu, že Celní správa začala nově využívat testy DETECTACHEM MobileDETECT.

Testy DETECTACHEM MobileDETECT

Tento typ orientačních testů používá Celní úřad pro Olomoucký kraj zhruba od půlky roku 2023. Tyto testy byly pořízeny z důvodu všech výše zmíněných záporů testů NARK II. Testy MobileDETECT jsou schopné rozeznat THC od CBD a mají expirační dobu až 3 roky.

Vyhodnocení samotného testu je rychlejší a přesnější. Vyhodnocení probíhá pomocí mobilní aplikace, takže se eliminuje lidská chyba. Příslušník je schopný z aplikace přímo vygenerovat report o testu. Eliminováno se také riziko poranění příslušníků. Tyto testy mají místa přímo uzpůsobená pro rozlomení ampulí s roztokem. Tento nový typ testů je dostačující a plně odpovídá potřebám hlídky v terénu identifikovat neznámou látku.

Obecně lze konstatovat, že Celní správa České republiky je profesionálně vybavena na odhalování pašovaných drog. Ve vybavení je velká škála techniky a různých prostředků. Problémem je nákladnost na pořízení těchto prostředků a tím pádem i jejich omezený počet a následně i dostupnost na jednotlivých odborech úřadů. Všechny prostředky vedené pod Generálním ředitelstvím cel jsou v jednu kuse, jsou sice přemísťovány a využívány při různých kontrolních akcích po celém území České republiky, ale to v některých naléhavých případech není dostatečné. Co se týče prostředků jednotlivých úřadů, jde vidět posun a inovace, hlavně v oblasti orientačních testů na detekci OPL. Kde jsou stále rezervy je nedostatečné využívání potenciálu služebních psů dle jejich počtu uvedeného v kapitole 8.2 nelze zabezpečit, aby byl vždy dostupný psův odhad se služebním psem na směně. Jako rezerva se jeví počty ručních rentgenů, které umožňují neinvazivní a rychlou kontrolu vozidla. Pašeráci jsou stále vynalézavější, a ne vždy ukryjí pašované drogy jednoduše volně ve vozidle, do zavazadel a podobně. Využívají skryté schránky a různé duté prostory vozidel. A protože se mění činnost a způsoby pašeráků, musí se měnit a aktualizovat i kontrolní činnost orgánu CS ČR.

10 ZPŮSOBY A MOŽNOSTI PAŠOVÁNÍ DROG NEJEN V SILNIČNÍ DOPRAVĚ

Boj proti pašování drog v silniční dopravě je výzvou pro mnoho zemí. Důraznější zaměření na silniční dopravu vyplývá z faktu, že právě v tomto typu dopravy celníci realizovali nejvíce kontrol, a je stále tradičním a využívaným způsobem, jak se drogy pašují. Tento typ dopravy je využíván zejména pro svou jednoduchost, pohodlnost a určitou anonymitu. V silničním provozu, v takové míře, jaká je dnes, je potom pátrání po omamných a psychotropních látkách jako hledání jehly v kupce sena.

Pašeráci využívají všechny dostupné prostředky, jak ty typičtější jako je například osobní automobil, dodávka nebo i autobus, tak i méně typické, jako je elektrická koloběžka nebo motorka. Pašeráci mohou skrýt drogy v různých částech vozu, jako jsou konstrukce karoserie, rezervní kola, palivové nádrže, duté panely nebo dokonce v interiéru. Drogy mohou být také skryty v pneumatikách nebo jiných dutinkách, které jsou obtížně zjištělné běžnými kontrolními metodami.

V praxi se celníci setkávají buď s případy, kdy jsou drogy ukryty v zavazadlech nebo osobních věcech cestujících, a je tedy možné je objevit důkladnou kontrolou. Nebo také s případy, kdy jsou vytvořeny důmyslné skryté schránky, a je nutné některé části vozu demontovat anebo porušit převážené zboží. Pokud je na kontrolním stanovišti dostupná potřebná technika, jako jsou například rentgeny, ulehčí to celníkům práci, bez nutnosti invazivní kontroly.

Další možností pašování drog je pomocí kurýrů. Kurýři jsou jednotlivci, kteří jsou naverbováni k přepravě drog. Kurýři mohou drogy skrýt v zavazadlech, prostorech na těle, jako je například spodní prádlo či dokonce pašovat OPL v těle.

10.1 Konkrétní případy zachycení nelegálních přeprav

V následující části práce budou uvedeny konkrétní případy záchytů nelegálně pašovaných drog pro ilustrativní ukázkou toho, kde všude je možné drogy ukrýt.

10.1.1 Silniční doprava

➤ **50 gramů metamfetaminu, 4,2 gramů konopí a nelegálně držená zbraň**

Tento případ byl ten, kdy stačí důkladná kontrola. OPL byly převáženy v zavazadle v kufru.

Jeden z kontrolovaných předstíral, že se mu zdravotně přitížilo, a druhý cestující se snažil utéct i s nezákonně drženou drogou. Ve vozidla byla následně nalezena i zbraň a vyšší obnos finanční hotovosti. (Tisková zpráva Celní správy České republiky, 2023)

➤ 182 kilogramů heroinu

Kamion jel Balkánskou trasou a cílem byla pražská firma. Heroin byl ukryt v podstavcích dřevěných palet, na kterých se přepravovalo legální zboží. Nelegální přeprava OPL byla odhalena za pomoci analýz CPJ Celní správy ČR. Podobný záchyt byl realizován i v roce 1990, kdy bylo zachyceno 100 kg kokainu. (Tisková zpráva Celní správy České republiky, 2014)

Obrázek 15: Pašování drog v paletách (Vlastní zpracování, 2023)

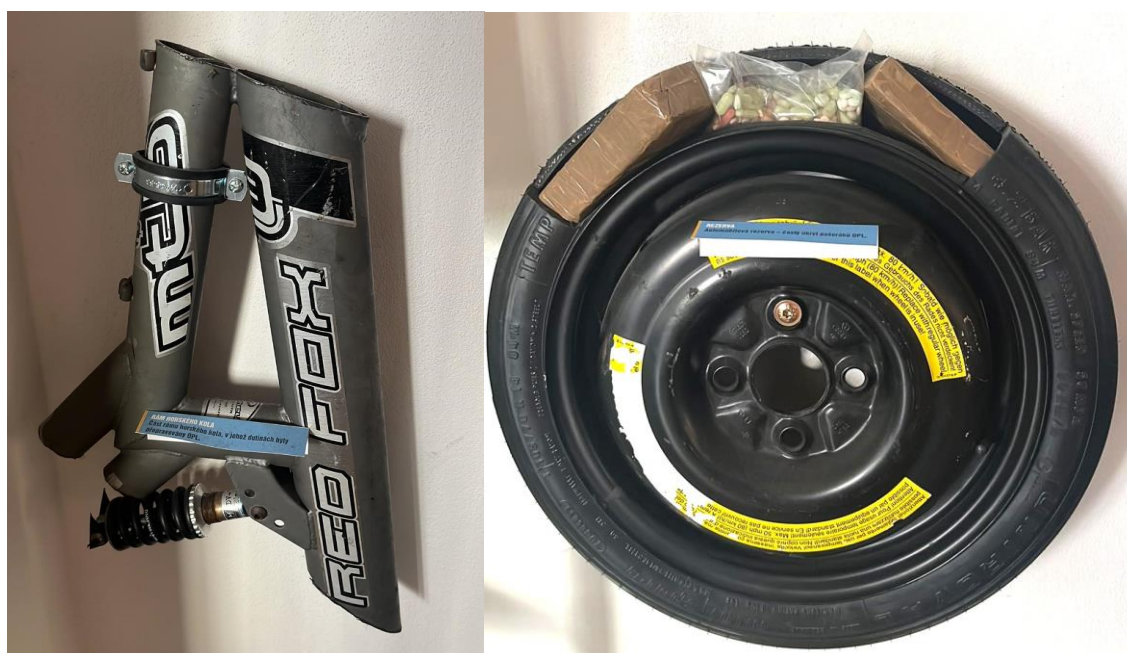
➤ Kokain v nádobce od ostříkovačů

Muž dovážel kokain z Nizozemska do ČR. Droga byla ukryta v nádobce na kapalinu od ostříkovačů. Během realizace bylo zajištěno 780 gramů kokainu a 1800 gramů marihuany. (Tisková zpráva Celní správy České republiky, 2023)

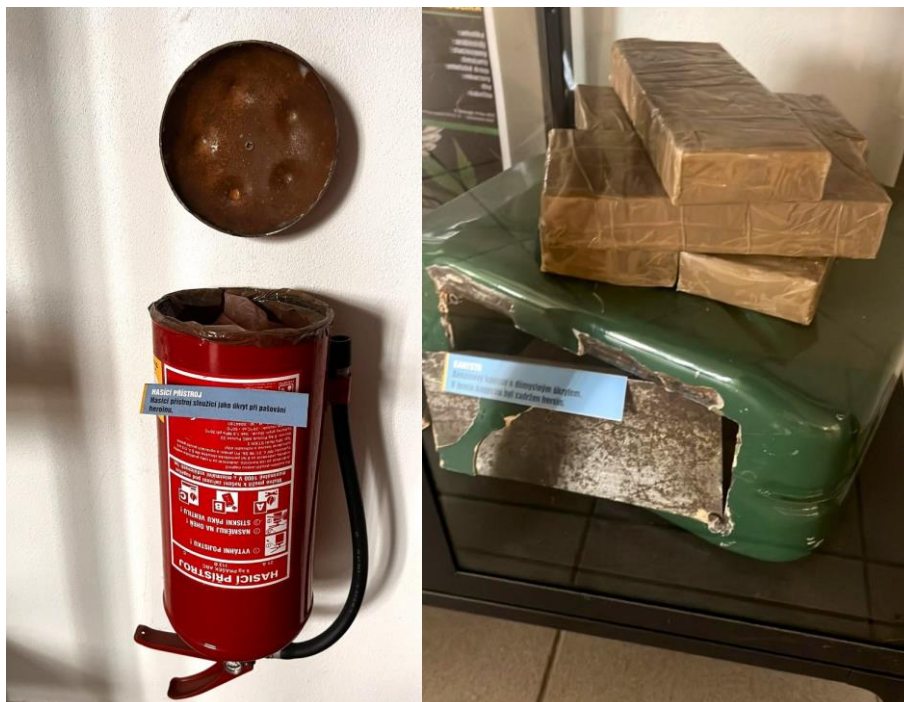
V následující části budou obrázky zobrazující reálné záchyty Celní správy České republiky. Jak již bylo výše zmíněné, pašeráci využívají všechny možné úkryty a tajné schránky jak na vozidlech, tak například i na kole. Tyto příklady jsou zde pro ilustraci, kde všude je možné omamné a psychotropní látky pašovat a jak náročné někdy může být tuto nelegální činnost odhalit.

Obrázek 16: Zachycené OPL pašované v hlavové opěrce a vzduchovém filtru
(Vlastní zpracování 2023)

Obrázek 17: Zachycené OPL pašované v rámu kola a rezervě (Vlastní zpracování 2023)

Obrázek 18: Zachycené OPL pašované v hasicím přístroji a kanystru
(Vlastní zpracování 2023)

Obrázek 19: Zachycené OPL pašované v volantu a autorádiu (Vlastní zpracování 2023)

Obrázek 20: Zachycené OPL pašované v knize a plynové bombě (Vlastní zpracování 2023)

10.1.2 Železniční doprava

Pašování drog za pomoci železniční dopravy je relativně běžnou praxí mezi organizovanými zločineckými skupinami. Pro organizované skupiny je pašování drog železnicí výhodné, protože železnice představuje relativně levný, rychlý a bezpečný způsob přepravy. Navíc, vzhledem k množství zboží a osob, které je každodenně převáženo, je obtížné zkontrolovat tak velké množství osob a zavazadel.

➤ Drogy odhaleny pomocí služebního psa

OPL byly objeveny v mezinárodním vlakovém spojení. Bylo zachyceno 186,21 gramům marihuany a 25,62 gramů pervitinu. Cestující u sebe dále měl digitální váhu, injekční stříkačky a plastové sáčky. (Tisková zpráva Celní správy České republiky, 2019)

10.1.3 Poštovní doprava

Tato metoda je oblíbená z několika důvodů, včetně relativně nízkého rizika odhalení a možnosti využití profesionálních logistických služeb. V případě pašování drog přes kurýrní společnosti, jsou nelegální látky často skryty různými způsoby. Jednou z běžných metod je schování drog uvnitř zásilky v různých předmětech.

➤ Prodej drog za pomoci darknetu a poštovních společností

Obviněný je devatenáctiletý Čech, který na darknetu nakupoval a následně se ziskem prodával OPL. K distribuci využil poštovní zásilky. Zásilky převážně směřovaly na Nový Zéland a do USA.

V průběhu sledování jeho činnosti bylo zjištěno, že takto prodal zhruba 17 kg syntetických drog. Vydělal si nejméně 700 000 Kč, které přijímal pomocí kryptoměn. (Tisková zpráva Celní správy České republiky, 2022)

10.1.4 Letecká doprava

Pašování drog za pomoci letecké dopravy je jedním z nejrozšířenějších způsobů přepravy ilegálních látek mezi zeměmi. Využití letadel umožňuje pašerákům mezinárodně, rychle a nenápadně přemístit velké množství drog. Existuje několik způsobů, jak pašeráci drog využívají leteckou dopravu k tomuto účelu. Jednou z metod je pašování drog přímo na palubách komerčních letadel ve svém zavazadle, oblečení, nebo dokonce v těle.

➤ Polykač, který pašoval 124 kontejnerků

Cizinec přiletěl z Madridu na pražské letiště Václava Havla. Na cestujícího upozornila analýza. Nejprve byl proveden orientační test stěrem z rukou, který vyšel pozitivně. Následně byla provedena důkladná kontrola jeho zavazadel s negativním výsledkem. Proto se přistoupilo k vyšetření pomocí CT. Vyšetření potvrdilo, že osoba v těle pašuje drogy, konkrétně 124 kontejnerků s kokainem o celkové váze 1 429,1 gramů. (Tisková zpráva Celní správy České republiky, 2021)

Jak je z výše zmíněných informací patrné, pašovat se dá jakýmkoliv způsobem, na jakýchkoliv místech a pašerákem může být takřka kdokoliv. V této oblasti nemohou mít kontrolující celníci jakékoliv předsudky nebo stálé kontrolní způsoby. Pašeráci jsou stále vynalézavější a využívají všech prostředků pro doručení omamných a psychotropních látek do cílové destinace. Na druhou stranu kontrolu celníkům usnadňují různé technické prostředky nebo služební psi, či různé analýzy. Z tohoto důvodu je nutné tyto technické prostředky rozšiřovat.

11 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ A STRUKTUROVANÝCH ROZHovorŮ

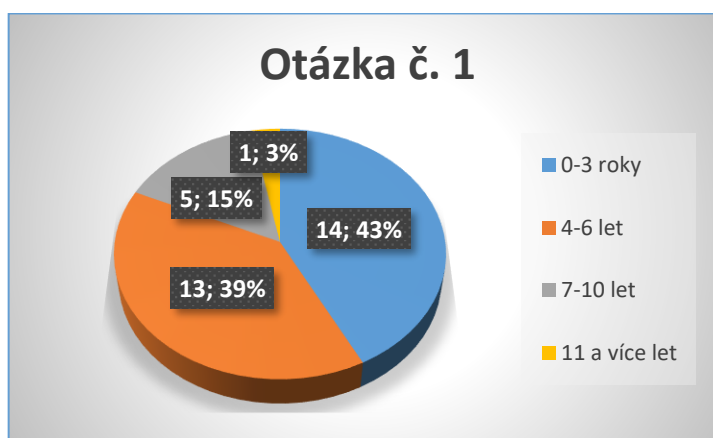
V následující kapitole budou vyhodnoceny dotazníky, které vyplnili příslušníci odboru 6 Dohledu Celního úřadu pro Olomoucký kraj. Dotazník byl sestaven z důvodu sbírání objektivních a měřitelných dat od anonymních respondentů. S jeho pomocí je možné získat konkrétní informace o jejich postojích, názorech, chování apod. a tím i potvrdit nebo vyvrátit uvedené hypotézy.

Dále zde bude uveden strukturovaný rozhovor se třemi příslušníky odboru 6 Dohledu Celního úřadu pro Olomoucký kraj, konkrétně oddělení Mobilního dohledu, a to z důvodu, že dané oddělení je primárně určeno k pátrání po zboží uniklému celnímu dohledu. Ve strukturovaném rozhovoru jsou účelně pokládány otázky tak, aby potvrdily nebo vyvrátily stanovené hypotézy, viz. cíl práce a metody pro její zpracování.

11.1 Vyhodnocení dotazníkového šetření

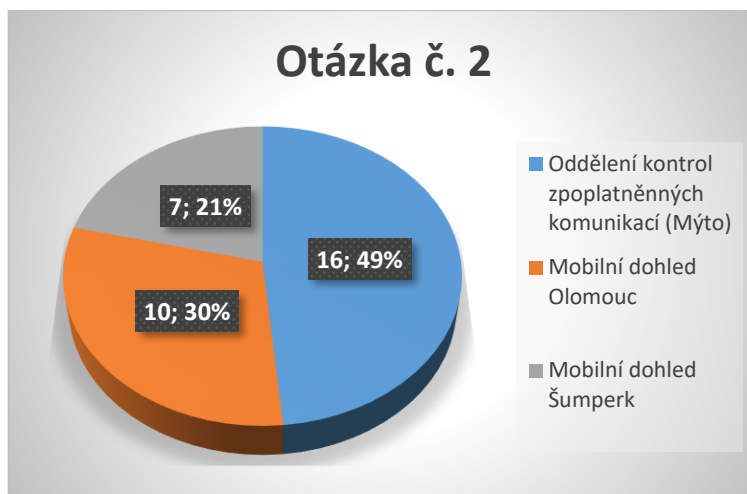
Celkem byl dotazník rozeslán 49 příslušníkům – respondentům, z nichž 33 jej vyplnilo. V dotazníkovém šetření bylo položeno celkem 12 otázek. Otázky byly určeny pro dvě skupiny respondentů, pro příslušníky, kteří nelegálně pašované OPL již zachytili a pro příslušníky, kteří tuto zkušenost ještě nemají.

Otázka č. 1: Jak dlouho sloužíte na odboru 6 Dohledu?

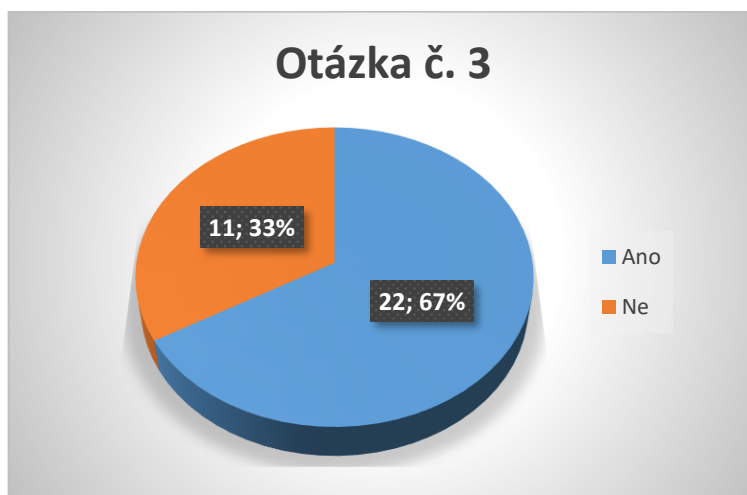
Obrázek 21: Graf k otázce č. 1 (Vlastní zpracování, 2023)

Z dotazníkového šetření vyplývá, že nejvíce respondentů slouží na odboru 6 Dohledu mezi 0-3 lety, celkem 43 %. Druhá téměř shodná skupina je 4-6 let, celkem 39 %. Pouze 6 respondentů slouží na odboru Dohledu déle než 6 let. Do této doby služby se počítají i povinné kurzy a následně specializační kurzy.

Otázka č. 2: Na jakém oddělení sloužíte?

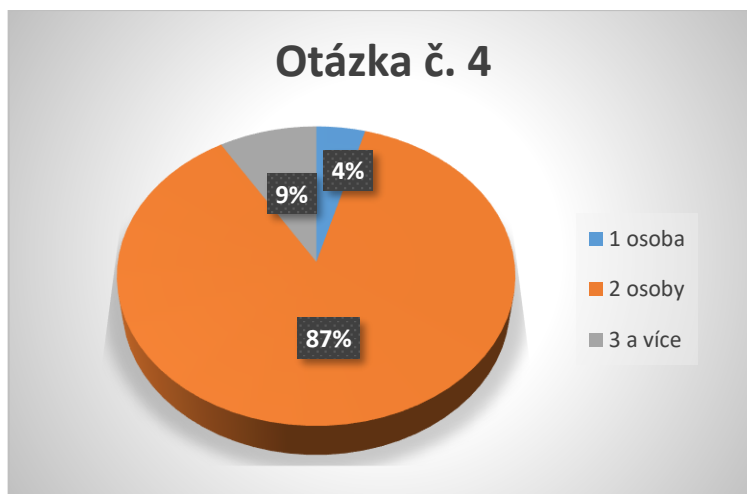
Obrázek 22: Graf k otázce č. 2 (Vlastní zpracování, 2023)

Dotazníkového šetření se zúčastnilo 17 respondentů sloužících na odděleních Mobilního dohledu, a 16 respondentů sloužících na oddělení Kontrol zpoplatněných komunikací (Mýto). Nepatrně větší zastoupení v odpovědích má tedy oddělení, které je primárně určené na pátrání po zboží uniklému celnímu dohledu.

Otázka č. 3: Měl jste někdy jako člen hlídky záchyt pašovaných drog?

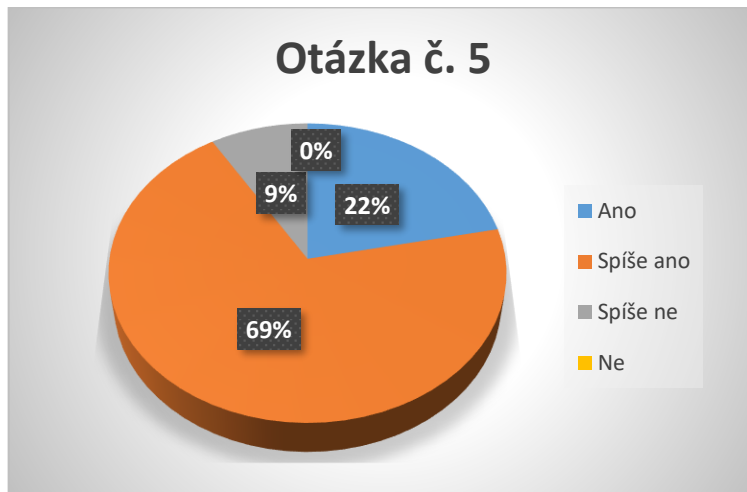
Obrázek 23: Graf k otázce č. 3 (Vlastní zpracování, 2023)

67 % respondentů odpovědělo, že již někdy zachytili nelegálně pašované OPL. Tedy více než polovina respondentů tuto zkušenost již má, a to i přes fakt, že většina respondentů má odslouženo od 0-3 let.

Otázka č. 4: Kolik osob se při záchytu drog nejčastěji nachází ve vozidle?

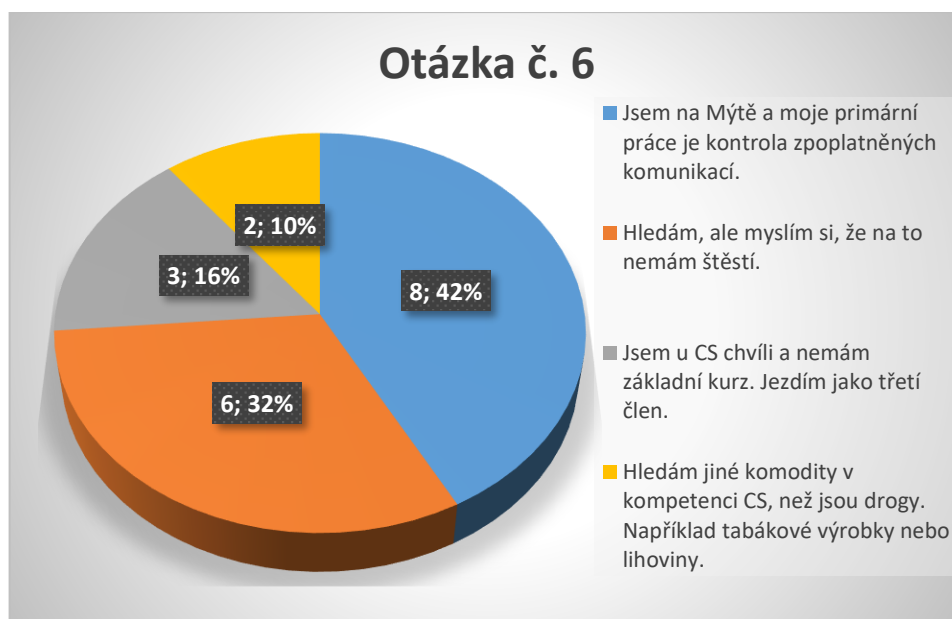
Obrázek 24: Graf k otázce č. 4 (Vlastní zpracování, 2023)

Následující otázky (4–5) byly pokládány primárně z důvodu zajištění bezpečnosti hlídky. Důvodem byla možnost přečíslení, která je v takovýchto případech vysoce nežádoucí a dále chování a stav kontrolovaných. Nejčastěji se ve vozidle nachází 2 osoby.

Otázka č. 5: Spolupracují osoby při kontrole?

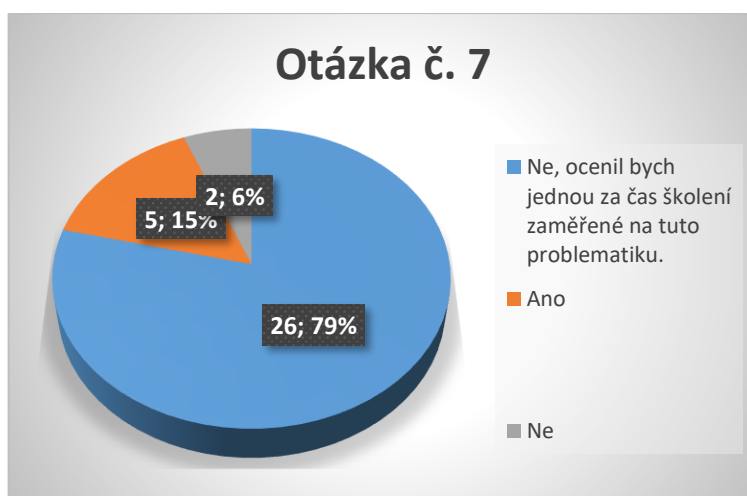
Obrázek 25: Graf k otázce č. 5 (Vlastní zpracování, 2023)

Nejčastěji se ve vozidle nachází dvě osoby, které ale spolupracují. Pro zasahující celníky je samozřejmě z hlediska zajištění jejich bezpečnosti žádoucí, aby byly v početní převaze. Pokud tomu tak není, je ideální, když kontrolované osoby spolupracují, pokud ne, je vhodné přivolat další hlídku. Na to se váže i personální obsazenost jednotlivých oddělení.

Otázka č. 6: Proč si myslíte, že jste ještě neměl záchyt?

Obrázek 26: Graf k otázce č. 6 (Vlastní zpracování, 2023)

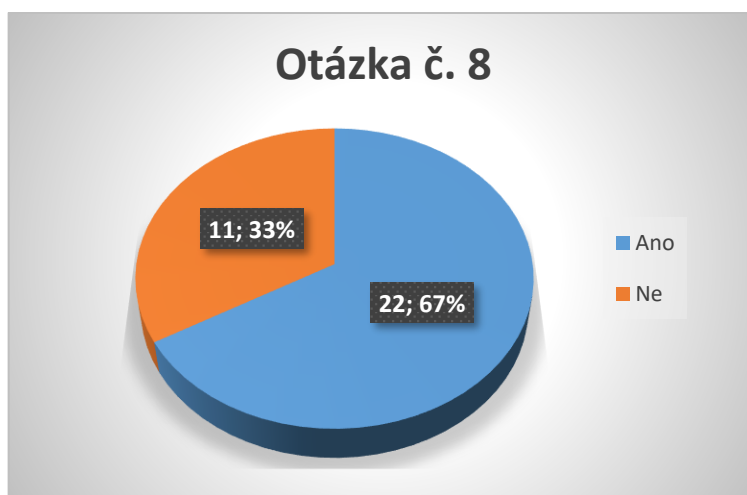
Následující sada otázek (7–13) se již nezaobírá statistickými údaji a daty ale spíše se dotazuje na osobní názory a postoje respondentů. Na otázku, proč si respondenti myslí, že ještě nezachytili nelegálně pašované OPL 42 % z nich odpovědělo, že slouží na oddělení, které není primárně určené na pátrání po zboží uniklému celnímu dohledu (Mýto) a 32 % uvedlo, že pátrají, ale myslí si, že nemají štěstí.

Otázka č. 7: Myslíte si, že jste dostatečně informován o aktuálních trendech v pašování? Trasách, způsobech pašování atd?

Obrázek 27: Graf k otázce č. 7 (Vlastní zpracování, 2023)

79 % respondentů uvedlo, že by ocenili školení zaměřené na aktuální trendy v oblasti pašování OPL. To, že příslušníci nejsou dostatečně informováni nasvědčuje i statistika záchytů OPL v kapitole 7.

Otázka č. 8: Vzděláváte se sám aktivně v oblasti drogové kriminality? Čtete si různé zprávy z oblasti pašování a vyhledáváte si informace?

Obrázek 28: Graf k otázce č. 8 (Vlastní zpracování, 2023)

67 % respondentů uvedlo, že se sami aktivně vzdělávají v oblasti drogové kriminality.

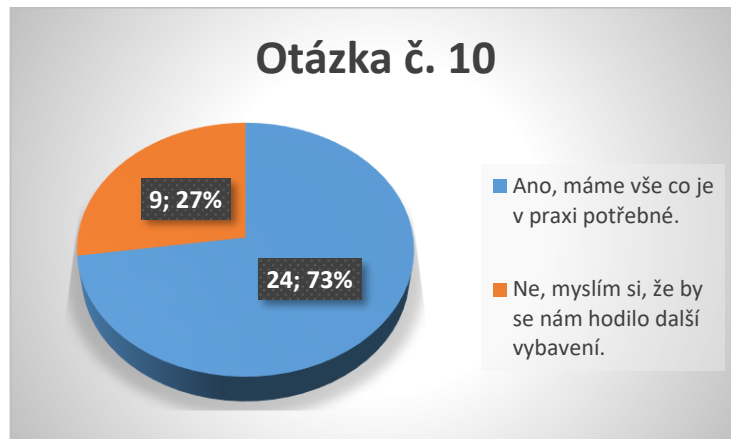
Otázka č. 9: Vnímáte jako problém to, že CS ČR nemůže samostatně projednat přestupek v oblasti drogové kriminality? Tedy, že přestupky musí předávat PČR?

Obrázek 29: Graf k otázce č. 9 (Vlastní zpracování, 2023)

Na otázku, zdali příslušníci vnímají jako problém, že CS ČR nemůže samostatně projednat přestupek v oblasti drogové kriminality 79 % respondentů uvedlo, že ano. Při každém záchytu malého množství OPL musí hlídka CS ČR přivolat hlídku PČR, a až ta může přestupek vyřešit příkazem na místě.

Otázka č. 10: Myslíte si, že CS je dostatečně vybavena technickými prostředky pro úspěšné odhalení drog? Technické prostředky jsou například rentgeny, orientační testy, Ramanův spektrometr atd.

Obrázek 30: Graf k otázce č. 10 (Vlastní zpracování, 2023)

73 % respondentů uvedlo, že jsou spokojeni s technickým vybavením, kterým CS disponuje.

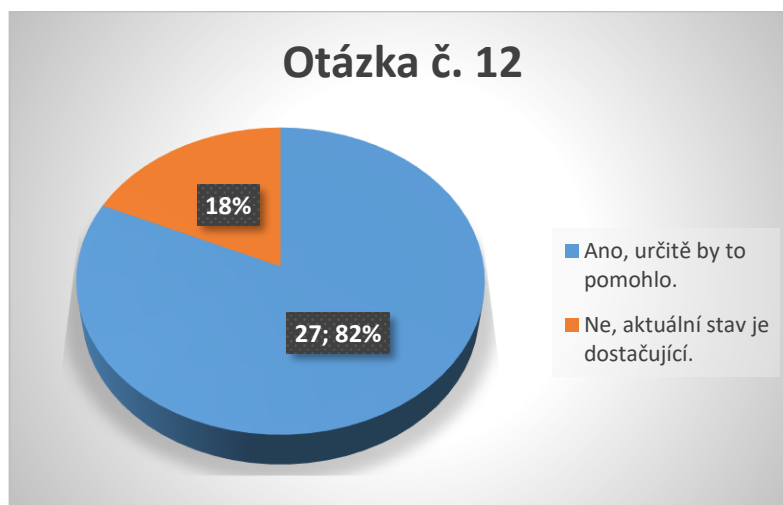
Otázka č. 11: Pokud jste v předchozí otázce odpověděl "Ne, myslím si, že by se nám hodilo další vybavení." Napište, jaké technické prostředky byste uvítal.

Odpovědi:

- Více ručních rentgenů.
- Více rentgenu, např. ručních.
- Ruční RTG
- Ruční rentgeny na každém úřadě.
- Ruční rentgen, další pes.
- Existuje speciální detekční technologie (něco jako Itemiser), která je schopná detekovat molekuly OPL ze vzduchu ve vozidle a porovnat s databází rizikových látek. Dále pak endoskop a ruční rentgen (na ty čekáme už dlouho). Hodil by další se drogový pes.

Zbylí respondenti (27 %) uváděli skoro jednomyslně, že by ocenili doplnění ručních rentgenů, dále doplnění knihovny Ramanova spektrometru, endoskop nebo speciální detekční technologii, která je schopna detekovat molekuly OPL ze vzduchu ve vozidle.

Otázka č. 12: Myslíte si, že by se zvýšila úspěšnost záchytů, kdyby byl v Olomouckém kraji další služební pes specializovaný na vyhledávání drog?

Obrázek 31: Graf k otázce č. 12 (Vlastní zpracování, 2023)

82 % příslušníků si myslí, že by se zvýšila úspěšnost záchytů nelegálně pašovaných OPL, kdyby v Olomouckém kraji byl další speciálně vycvičený služební pes na vyhledávání OPL. Celkově lze konstatovat, že na odboru 6 Dohledu CÚ pro Olomoucký kraj slouží nejvíce příslušníků do 3 let služby. S dobu služby se samozřejmě vyvíjí i zkušenosti z terénu a praxe. Bylo by vhodné se zaměřit také na déle sloužící příslušníky a zjistit proč se po více než 6 letech na tomto odboru rozhodnou přejít na jinou pozici. Příslušníci sloužící na oddělení Kontrol zpoplatněných komunikací zastaví ročně poměrně velké množství aut. Z větší části se jedná o nákladní automobily, kde je kontrola nákladu složitá ale i zde je prostor pro pátrání po zboží, i když to není primární účel tohoto oddělení. Dalším zjištěním bylo, že většina příslušníků vnímá jako problém, že CS ČR nemůže samostatně projednat přestupek v oblasti drogové kriminality. Dle zjištěných informací by bylo vhodné rozšířit technické a jiné prostředky pro odhalování pašovaných OPL, jako je například ruční rentgen nebo služební pes a dále zvýšit informovanost příslušníků o aktuálních trendech v oblasti pašování OPL.

11.2 Přepis strukturovaných rozhovorů jejich a vyhodnocení

➤ Příslušník č. 1.

Otázka č. 1: Jak dlouho sloužíte na odboru 6 Dohledu?

Na Dohledu sloužím 16 let.

Otázka č. 2: Má podle Vás Celní správa ČR adekvátní technické prostředky k odhalení pašovaných omamných a psychotropních látek?

Myslím si, že ano. Otázka je ale jak často se v praxi využívají. Máme například Raman nebo Itemizér, služebního psa a součinnostní akce s rentgenem. Měli jsme i endoskopy ale ty se už nepoužívají. V praxi je totiž vlastně není, jak použít. Nové auta už moc „děr“ k nahlédnutí nemají. Nejvíce se v praxi používá Ramanův spektrometr a služební pes. Používali jsme detekční testy NARK, teď máme nové DETECTACHEM MobileDETECT. Ty jsou specifitější a umí rozeznat THC od CBD, což je velké plus.

Otázka č. 3: Myslíte si, že by mělo být více služebních psů vycvičených na odhalování drog?

Určitě ano. Myslím si, že by klidně mohli být na každém pracovišti klidně dva takto specializovaní psi.

Pokud přepravují velké množství například konopných drog, tak to člověk většinou najde sám. Ale na menší množství nebo na krystalické bílé látky by byl určitě užitečný. Navíc pes má velký psychologický efekt na kontrolované. Více spolupracují, někdy dokonce na otázku, zdali převáží zboží podléhajícím zákazům a omezením dokonce pravdivě odpoví.

Otázka č. 4: Myslíte si, že jste dostatečně informováni o aktuálních trendech v oblasti pašování omamných a psychotropních látek?

Ano, dozvídáme informace jak z ČR, tak zahraničí.

Otázka č. 5: Co si myslíte, že by se v této oblasti mělo změnit?

Zásadní pozitivní změnou by byla úprava legislativy. Kdybychom mohli jako příslušníci Celní správy řešit zjištěné přestupky, obdobně jako policisté, ulehčilo by nám to všem práci, a hlavně prospělo systému. My jako celníci máme kompetence kontrolovat osoby, dopravní prostředky a zavazadla, ale nemůžeme to pak řešit. Policisté musí mít důvodné podezření, aby mohli osobu nebo auto prohledat ale mají kompetence tyto přestupky řešit. To mi přijde nelogické. Dále si myslím, že by se měli zpřísnit tresty. Z průběhu let mé služby vidím, že záchytů OPL přibývá, a dle mého to bude ještě horší. Ale i tak je to vlastně hledání jehly v kupce sena.

➤ **Příslušník č. 2.**

Otázka č. 1: Jak dlouho sloužíte na odboru 6 Dohledu?

Na Dohledu sloužím něco málo přes 4 roky.

Otázka č. 2: Má podle Vás Celní správa ČR adekvátní technické prostředky k odhalení pašovaných omamných a psychotropních látek?

Dle mého názoru ano, ale další pes vycvičený na detekci drog by se hodil. Celní správa nakoupila nové ruční rentgeny. Je to samozřejmě nákladná věc, takže čekáme až ji dostaneme taky. Hodil by se nám i endoskop například na kamionovou dopravu. Když není možnost kamion vyskládat. Ale nemyslím si, že by to bylo zásadní. Chce to hlavně tu techniku využívat chytře.

Otázka č. 3: Myslíte si, že by mělo být více služebních psů vycvičených na odhalování drog?

Jak jsem řekl, ano. Myslím si, že další pes by znamenal lepší výslednost.

Otázka č. 4: Myslíte si, že jste dostatečně informováni o aktuálních trendech v oblasti pašování omamných a psychotropních látek?

Myslím si, že ano. Chodí nám různé informace, a pokud člověk chce, tak se schopný se aktuální trendy a informace dozvědět. Jsou i školení na odhalování skrytých schránek ve vozidlech.

Otázka č. 5: Co si myslíte, že by se v této oblasti mělo změnit?

Hodila by se nám na úřadě velká krytá hala, kde by si člověk mohl auto dovést a kompletně zkontrolovat. Pak určitě řešení přestupků. Kdybychom mohli řešit alespoň přestupky, zásadně by nám to, i Policii, ulehčilo službu. Pak by bylo určitě pozitivem sdílení operativních informací a větší koordinovaná součinnost mezi sbory ale i s městskou policií. Oni mají místní znalost a ví spoustu informací a tipů.

➤ **Příslušník č. 3.**

Otázka č. 1. Jak dlouho sloužíte na odboru 6 Dohledu?

Na Mýtě jsem sloužil 3 roky a na Mobilním dohledu 5 let. Takže dohromady něco přes 8 let.

Otázka č. 2.: Má podle Vás Celní správa ČR adekvátní technické prostředky k odhalení pašovaných omamných a psychotropních látek?

Ano, máme různé součinnostní kontrolní akce s rentgenem nebo laboratoří. Na cestě jsme schopní identifikovat vše co najdeme. Plusem by byly rentgeny, hlavně na kamionovou dopravu. Člověk získá hodně zkušeností z praxe. Víme, kam se dívat, většinou zachytíme samotné osoby užívající OPL. U těch mám stačí zkontrolovat vozidlo a osoby a většinou najdeme co potřebujeme.

Otázka č. 3: Myslíte si, že by mělo být více služebních psů vycvičených na odhalování drog?

Určitě ano, pes je super, pokud funguje, jak má. To platí i pro psovoda.

Otázka č. 4: Myslíte si, že jste dostatečně informováni o aktuálních trendech v oblasti pašování omamných a psychotropních látek?

Ano i ne. Chodí nám informace z ČR i zahraničí, ale myslím si, že by mohla být větší spolupráce mezi Dohledem a Pátráním.

Otázka č. 5: Co si myslíte, že by se v této oblasti mělo změnit?

Tak určitě abychom mohli na cestě řešit přestupky. Když najdeme množství menší než malé marihuany nebo čehokoliv jiného, musíme volat na součinnost PČR, což je za mě zbytečné. Kdybychom měli tuto kompetenci, vypsalí bychom blok jako oni, zabavili látku atd., a tím by to bylo vyřešeno. Takto se u přestupku sjedou dvě hlídky minimálně na dvě hodiny a předáváme si to. K tomu se samozřejmě váže i papírování.

Všichni z dotazovaných patří mezi zkušené příslušníky Mobilního dohledu a proto byli na tento anonymní strukturovaný rozhovor vybráni. Je možné konstatovat, že respondenti se shodli ve všech otázkách, a jejich odpovědi mají stejný vypovídající charakter a v odpovědích se zásadně nerozhází. Z rozhovorů tedy vyplývá, že CS ČR má dostatečnou techniku k odhalení pašovaných OPL, ale rozšíření řad psovodů se psem specializovaným na vyhledávání OPL je vnímáno jako žádoucí. Co se týká informací, příslušníci uvedli, že jsou dostatečné a aktuální. Všichni dotazovaní se dále shodli na faktu, že pokud by CS ČR mohla řešit přestupek v oblasti drogové kriminality, urychlilo by to práci příslušníkům CS ale i PČR. Všechny získané informace byly použity pro vyvrácení nebo potvrzení hypotéz určených pro zpracování této práce. Výsledkem je, že dvě hypotézy byly potvrzeny a jedna vyvrácena.

12 SWOT ANALÝZA A ISHIKAWA DIAGRAM

V následující části práce bude provedena SWOT analýza na Celní správu České republiky jako na organizaci. Dále zde bude uveden i Ishikawa diagram se zaměřením na dva problémy, a to celkově na drogovou kriminalitu v České republice, a následně na konkrétní problém, který vzešel z části práce 6.1 Statistika záchytů OPL, a tím je výrazně klesající tendence záchytů nelegálně pašovaných OPL.

12.1 SWOT analýza

SWOT analýza se používá k posouzení silných a slabých stránek organizace jako jejich vnitřních faktorů, dále příležitostí a hrozeb jako vnějších faktorů. Následující SWOT analýza se zaobírá Celní správou České republiky v boji proti drogové kriminalitě a hodnotí vše výše zmíněné. Posouzení vah a hodnocení provedli příslušníci odboru 6 Dohledu, s kterými byl veden strukturovaný rozhovor.

Tabulka 6: SWOT analýza Celní správy České republiky (Vlastní zpracování, 2023)

	Silné stránky	Slabé stránky
Vnitřní faktory	Zkušenosti a odbornost	Nedostatek lidských zdrojů
	Mezinárodní spolupráce	Rozsáhlé hranice
	Moderní technologie a vybavení	Syndrom vyhoření
Vnější faktory	Příležitosti	Hrozby
	Zkvalitnění a rozšíření spolupráce se zahraničními partnery	Inovace ve způsobech pašování drog
	Rozšíření moderních technologií	Nedostatečná spolupráce
	Vzdělávání a šíření informací mezi veřejností	Finanční zdroje plynoucí z drogové kriminality

Vnitřní faktory – silné stránky (Strengths)

- Zkušenosti a odbornost. Celní správa České republiky má dlouholetou praxi v boji proti drogové kriminalitě a má vyčleněné specializované síly a prostředky na odhalování a zajišťování nelegálních drog.
- Mezinárodní spolupráce. CS ČR úzce spolupracuje s okolními státy i mezinárodními organizacemi. To zabezpečuje výměnu aktuálních informací a mezinárodní koordinaci při boji proti nelegálnímu obchodu s drogami.

- Moderní technologie a vybavení. CS ČR disponuje moderní technikou a prostředky, které zvyšují možnost odhalení a následné zajištění nelegálních OPL.

Tabulka 7: Hodnocení vnitřních faktorů – silných stránek (Vlastní zpracování, 2023)

Silná stránka	Váha	Hodnocení	Výsledek
Zkušenosti a odbornost	0,5	4	2
Mezinárodní spolupráce	0,2	3	0,6
Moderní technologie a vybavení	0,3	3	0,9
Součet	1,00		3,5

Vnitřní faktory – slabé stránky (Weaknesses)

- Nedostatek lidských zdrojů. CS ČR se může potýkat s nedostatkem kvalifikovaného personálu, a to zejména ve specializovaných odděleních pro boj s drogovou kriminalitou.
- Rozsáhlé hranice. Česká republika má rozsáhlé hranice a sousedí se čtyřmi státy. Oproti tomu personální pokrytí a celkově samotná velikost CS ČR jako bezpečnostního sboru může být problematická.
- Syndrom vyhoření. Příslušníci CS ČR často pracují v náročných podmínkách, pod tlakem a zažívají stresující situace. Tento stres a nápor může vést k až k syndromu vyhoření.

Tabulka 8: Hodnocení vnitřních faktorů – slabých stránek (Vlastní zpracování, 2023)

Slabá stránka	Váha	Hodnocení	Výsledek
Nedostatek lidských zdrojů	0,3	- 2	- 0,6
Rozsáhlé hranice	0,3	- 2	- 0,6
Syndrom vyhoření	0,4	- 4	- 1,6
Součet	1,00		- 2,8

Vnější faktory – příležitosti (Opportunities)

- Zkvalitnění a rozšíření spolupráce se zahraničními partnery. CS by mohla dále rozšířit a posílit spolupráci s mezinárodními partnery, jako je například Europol nebo Interpol, a využít jejich odborné znalosti a zdroje v boji proti drogové kriminalitě.
- Rozšíření moderních technologií. CS by mohla investovat do pořízení dalších technologií, jako jsou ruční rentgeny.

- Vzdělávání a šíření informací mezi veřejností. Větší informovanost a povědomí laické veřejnosti o důsledcích užívání OPL, může zmírnit jejich poptávku.

Tabulka 9: Hodnocení vnějších faktorů – příležitostí (Vlastní zpracování, 2023)

Příležitosti	Váha	Hodnocení	Výsledek
Zkvalitnění a rozšíření spolupráce se zahraničními partnery	0,3	3	0,9
Rozšíření moderních technologií	0,4	4	1,6
Vzdělávání a šíření informací mezi veřejností	0,3	3	0,9
Součet	1,00		3,4

Vnější faktory – hrozby (Threats)

- Inovace ve způsobech pašování drog. Drogová kriminalita se neustále vyvíjí a s tím samozřejmě i způsoby pašování OPL.
- Finanční zdroje plynoucí z drogové kriminality. Obchodování s drogami je velmi výdělečné a oproti tomu finanční prostředky vynakládané na boj s ní jsou omezené.
- Nedostatečná spolupráce. Nedostatečná nebo neúplná spolupráce mezi bezpečnostními orgány a různými institucemi může mít negativní vliv na schopnost CS ČR v boji proti drogové kriminalitě.

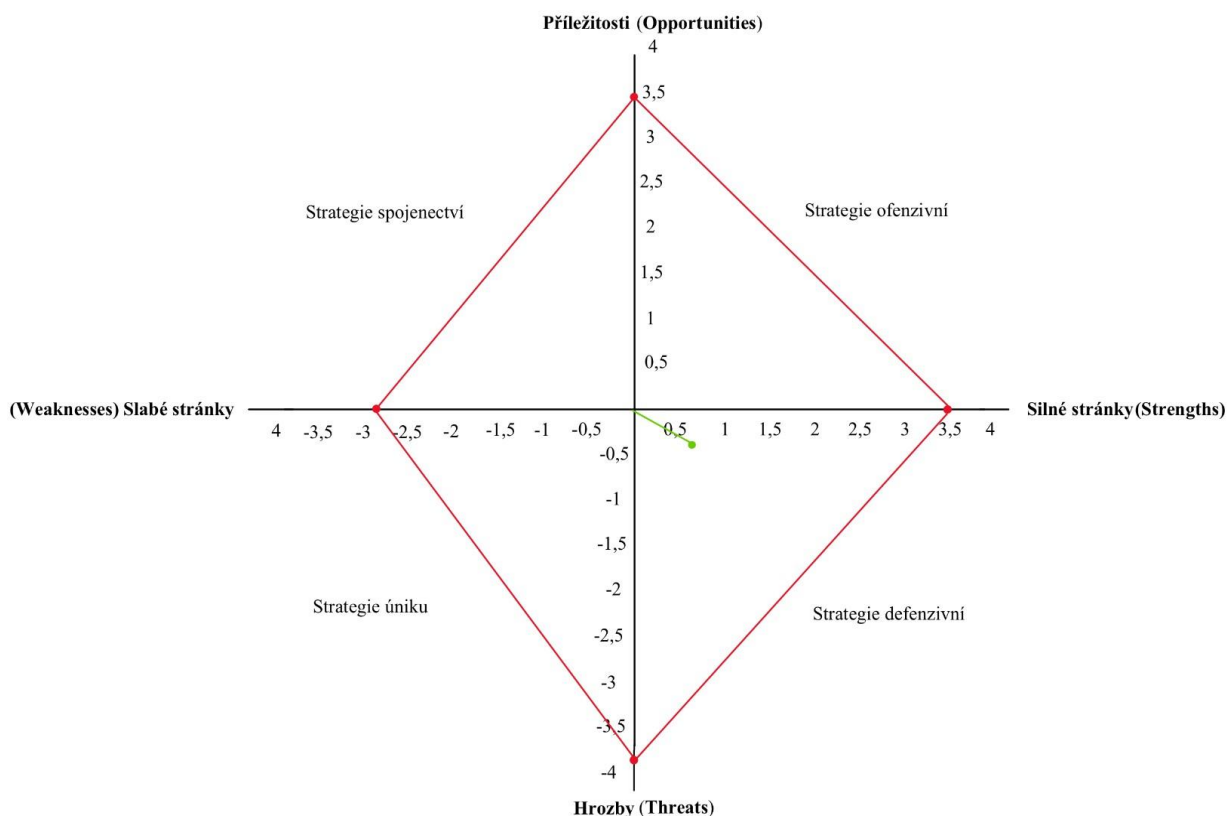
Tabulka 10: Hodnocení vnějších faktorů – hrozeb (Vlastní zpracování, 2023)

Hrozby	Váha	Hodnocení	Výsledek
Inovace ve způsobech pašování drog	0,5	- 4	- 2
Finanční zdroje plynoucí z drogové kriminality	0,3	- 4	- 1,2
Nedostatečná spolupráce	0,2	- 3	- 0,6
Součet	1,00		- 3,8

Tabulka 11: Výsledné hodnoty SWOT analýzy (Vlastní zpracování, 2023)

Vnitřní faktory	Silné stránky	3,5	Slabé stránky	- 2,8
	0,7			
Vnější faktory	Příležitosti	3,4	Hrozby	- 3,8
	- 0,4			
Výsledek	0,3			

Z výsledků analýzy je možné vyčíst, že silné stránky podstatně převládají nad slabými stránkami. Naopak u příležitostí a hrozeb, tedy vnějších vlivů, je to zcela naopak. Hrozby, i když ne nějak výrazně, převyšují nad příležitostmi. Je to převážně z důvodu vysokého hodnocení a váhy u hrozby „inovace ve způsobech pašování drog“. Všichni hodnotící tuto hrozbu považovali za významnou. Ve výsledku ale stále převládají silné stránky a příležitosti. Po porovnání všech faktorů s výsledkem 0,3.

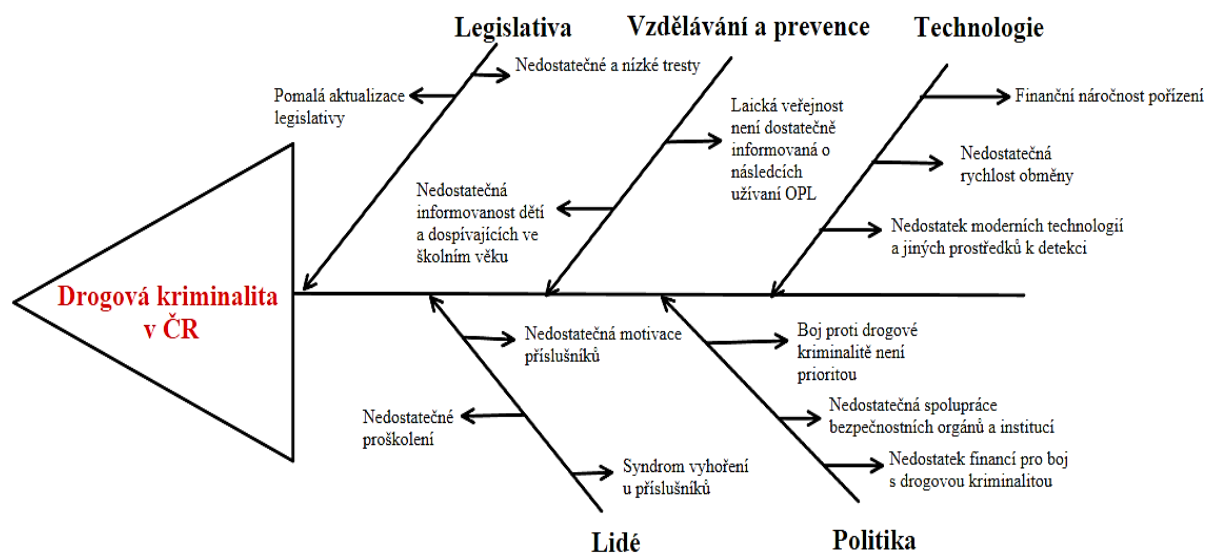

Obrázek 32: Výsledné vizuální zpracování SWOT analýzy (Vlastní zpracování, 2023)

Jak lze z výsledného vizuálního zpracování SWOT analýzy vyčíst, celkový výsledek je defenzivní strategie. Jedná se tedy o silnou organizaci s dostatečnými silnými stránkami, která se ale nachází v nepřátelském prostředí. Pomocí svých silných stránek může tedy minimalizovat hrozby, které ji ohrožují. V případě, že tuto strategii aplikujeme na CS ČR, měla by pomocí svých mnoholetých zkušeností a odbornosti, moderních technologií a mezinárodní spolupráce snížit hrozbu nových způsobů pašování drog a na to navázaných financí plynoucích z jejich prodeje. Silné stránky lze posílit například školením, věnovat pozornost příslušníkům, kteří slouží déle než 6 let, pořízením nových technickým prostředkům atd.

12.2 Ishikawa diagram

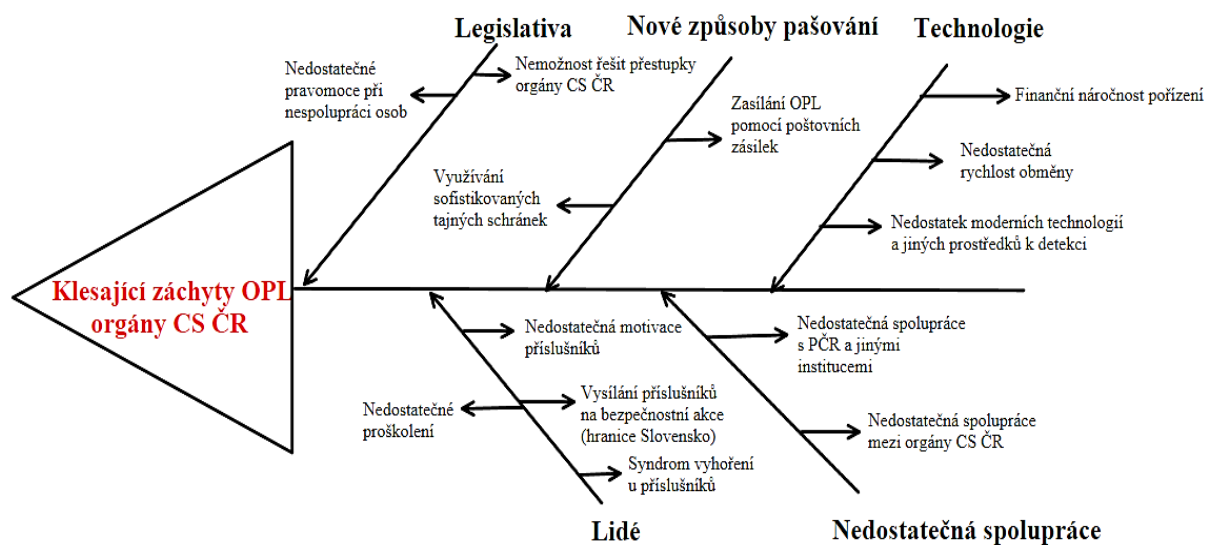
Ishikawa diagram je diagram příčin a následků, pomocí kterého lze dojít k možným příčinám hlavního problému. V této práci budou znázorněny dva diagramy. První z nich se bude zabývat drogovou kriminalitou v České republice jako obecným problémem a druhý bude řešit problém, který vzešel v průběhu zpracování této práce, a to tedy výrazný pokles záchytů pašovaných OPL orgány Celní správy České republiky. Tyto diagramy byly sestaveny pomocí brainstormingu s příslušníky oddělení Mobilního dohledu Celního úřadu pro Olomoucký kraj.

Obrázek 33: Ishikawa diagram – drogová kriminalita v ČR (Vlastní zpracování, 2024)

Jako možné příčiny drogové kriminality v ČR byly určeny legislativa, vzdělávání a prevence, technologie, lidé a politika. Samotná drogová kriminalita v ČR není prioritním problémem. Od toho se odvíjí vše ostatní.

Na boj proti ní není vynakládáno tolik financí, proto se nepořizují nové technologie a není takový tlak na aktualizaci legislativy. Organizace spolu tak úzce nespolupracují a ani při vzdělávání dětí a laické veřejnosti se tomuto problému nedostává tolik pozornosti, kolik by se mělo. Další významný je lidský faktor, roli zde může hrát nedostatečné proškolení, nevěnování se této problematice, nedostatečná motivace od vedoucích pracovníků či syndrom vyhoření.

Obrázek 34: Ishikawa diagram – klesající záchyty OPL příslušníky Odboru 6 Dohledu CS ČR (Vlastní zpracování, 2024)

Tento Ishikawa diagram je v práci uveden z důvodu zpracování statistiky záchytů OPL CS ČR jejíž výsledkem byla výrazná klesající tendence. Důvody tohoto problému byly stanoveny příčiny jako je legislativa, nové způsoby pašování, technologie, lidé a nedostatečná spolupráce. Je nutné znovu podotknout, že příslušníci CS ČR se účastnili bezpečnostní akce, které zahrnovaly kontroly na hranicích z důvodu nelegální migrace a tím byla výrazně omezena jejich kontrolní činnost. Další příčinou je legislativa, CS ČR nemá kompetence řešit přestupky v oblasti drogové kriminality, ale předávání a spolupráce s PČR a jinými institucemi není vždy dostatečná. Pašeráci využívají stále sofistikovanější způsoby, jak pašovat OPL, které jsou složitě odhalitelné. Naopak technologie, které by kontrolujícím celníkům umožnily rychlejší a důkladnější kontrolu jsou finančně náročné na pořízení. Velice významný je znovu lidský faktor. Pokud příslušníci nebudou mít aktuální informace a nebudou kvalitně proškoleni, nedá se očekávat, že se vývoj statistiky záchytů změní. Tyto všechny faktory mohou způsobovat výše zmíněný pokles.

12.3 Vyhodnocení hypotéz

Ke zpracování práce byly stanoveny následující tři hypotézy. Všechny tyto hypotézy byly prověřeny v dotazníkovém šetření, strukturovaném rozhovoru, SWOT analýze či Ishikawa diagramu.

Hypotéza č. 1: Celní správa České republiky je dostatečně vybavena technickými a jinými prostředky pro úspěšné odhalování pašovaných omamných a psychotropních látek.

Z dotazníkového šetření vyplývá, že 73 % dotazovaných respondentů je s technickými prostředky potřebnými k odhalení pašovaných OPL spokojeno a myslí si, že mají vše potřebné. Stejný výsledek vzešel i ze strukturovaného rozhovoru. Zbylých 27 % respondentů v drtivé většině uvádělo, že by bylo vhodné pořídit ruční rentgeny. Byla položena otázka týkající se pořízení dalšího služebního psa vycvičeného na vyhledávání OPL, a to z důvodu, že lidé psa nevnímají jako technický prostředek. Na tuto otázku 82 % respondentů odpovědělo, že zařazení dalšího takto vycvičeného psa by mohlo mít pozitivní výsledek na kontrolní činnost. Také respondenti rozhovoru se na tomto stanovisku jednomyslně shodli.

Ve SWOT analýze byly uvedeny technické prostředky jako silná stránka a také příležitost, protože CS ČR je technicky dobře vybavena, a za předpokladu že se budou dále rozšiřovat a modernizovat se jedná o příležitost. V Ishikawa digramu, se technologie objevily jako možná příčina stanovených problémů, a to z důvodu jejich finanční náročnosti nebo u některých nedostatečného počtu.

Na základě všech výše zmíněných poznatků lze konstatovat, že tato hypotéza je potvrzena. Je ale nutné stále brát v úvahu, že oblasti techniky a technologií lze vždy inovovat a zlepšovat, i za předpokladu, že na to bude potřeba vynaložit finanční prostředky. Jak z informací vyplývá, bylo by vhodné tyto prostředky rozšířit například o služebního psa vycvičeného na vyhledávání OPL nebo ruční rentgeny.

Hypotéza č. 2: Příslušníci sloužící na odboru 6 Dohledu jsou dostatečně informováni o aktuálních trendech v oblasti pašování omamných a psychotropních látek a sami se aktivně v této oblasti vzdělávají.

Ve strukturovaném rozhovoru všichni tři příslušníci uvedli, že si myslí, že jsou dostatečně informováni o aktuálních trendech a způsobech pašování.

Naopak z dotazníkového šetření vyplynulo, že 79 % dotazovaných si myslí, že informace nejsou dostatečné a ocenili by školení na tuto problematiku. Dále 67 % respondentů uvedlo, že se sami aktivně v této oblasti vzdělávají. Z provedených analýz, konkrétně SWOT analýzy vyšla jako hrozba inovace ve způsobech pašování drog. Z Ishikawa diagramu je možné vyčíst, že možnou příčinou problému je nedostatečné proškolení, nízká motivace nebo syndrom vyhoření u příslušníků. Ze statistik záchytů OPL příslušníků CS ČR vyplývá, že od roku 2019 nastala změna a počty záchytů mají výrazně klesající tendenci. To může také nasvědčovat tomu, že kontrolující celníci nemají aktuální informace o způsobech a trasách, kterými se nyní pašuje. Jen namátkovými kontrolami není možné zajistit dostatečnou procentuální úspěšnost. Z těchto informací vyplývá, že tuto hypotézu nelze potvrdit.

Hypotéza č. 3: Hypotéza č. 3: Současné zjištění přestupku v oblasti drogové kriminality Celní správou ČR a následné předání k řešení Policií České republiky je bezproblémové.

Strukturovaný rozhovor tuto hypotézu vyvrátil a dotazníkové šetření také. 79 % respondentů v dotazníkovém šetření odpovědělo, že by uvítali, kdyby přestupky mohla řešit i CS ČR. V jednom z Ishikawa diagramů se tato možná příčina objevila také, a to konkrétně u problému „klesající záchyty OPL orgány CS ČR“. Příslušníci odboru 6 Dohledu většinou zachytávají koncové uživatele, a tedy množství OPL je často malé a jedná se o přestupek. I v případě přestupku si hlídka CS musí vyžádat hlídku PČR, a celou věc jí předat. Tato situace zaměstnává obě hlídky z obou sborů, a vytváří potřebu následného zdlouhavého sepisování celé věci. Lze zkonstatovat, že na základě zjištěných informací je hypotéza vyvrácena.

13 SHRNUÍ ZÍSKANÝCH POZNATKŮ

V následující kapitole budou uvedeny získané poznatky z průběhu zpracování celé této diplomové práce. Konkrétně se bude jednat o skutečnosti, které se dle zjištěných informací jeví jako nedostatky, a bylo by je vhodné ošetřit tak, aby došlo k zefektivnění činnosti hlídek Celní správy v oblasti boje s drogovou kriminalitou. Všechny níže vyjmenované oblasti se navzájem prolínají, a proto jejich popis obsahuje podobné znaky.

➤ **Legislativa a právní prostředí**

Drogová kriminalita v České republice není primárně řešeným problémem. Na to navazuje vše ostatní. Není takový tlak od veřejnosti na aktualizaci legislativy, případně na zvýšení trestů za protiprávní jednání, nebo financování prostředků pro boj proti této kriminalitě. Při prověřování hypotézy č. 3 bylo zjištěno, že příslušníci Celní správy vnímají jako problémové, že nemohou zjištěný přestupek v oblasti drogové kriminality samostatně projednat.

➤ **Technické a jiné prostředky pro odhalení pašovaných OPL**

Tyto prostředky pomáhají celníkům s neinvazivní kontrolou a také celý proces zrychlí. Ze získaných informací vyplynulo, že s technickými prostředky je většina dotázaných spokojena. Ti, kteří nebyli, uváděli, že by bylo vhodné pořídit ruční rentgeny. Naopak vyplynula výrazná potřeba pořízení dalšího služebního psa speciálně vycvičeného na vyhledávání OPL.

➤ **Klesající počty záchytů nelegálně pašovaných OPL a inovace ve způsobech jejich pašování**

Ze statistiky počtů záchytů pašovaných OPL útvary Dohledu vyplývá, že pátrání po zboží uniklému celnímu dohledu, zaměřené na OPL má klesající tendenci. Tento jev byl zjištěn v kapitole 7 a následně byl řešen jako konkrétní problém v Ishikawa diagramu. Inovace ve způsobech pašování OPL se projeví jako jedna z nejvýznamnějších hrozeb ve SWOT analýze. Možných příčin těchto jevů je hned několik, a jsou navzájem provázány. Dle praktické části práce se jedná například o nedostatek aktuálních informací, syndrom vyhoření u příslušníků či vysílání příslušníků na bezpečností akce.

➤ **Spolupráce**

Při řešení tak globální problematiky jako je drogová kriminalita je spolupráce klíčová, a to jak na mezinárodní úrovni, úrovni jednotlivých bezpečnostních sborů tak i v nich samotných. Při zpracování praktické práce byla spolupráce označována za problémovou.

➤ **Lidé**

Převážná většina příslušníků sloužících na odboru 6 Dohledu pro Olomoucký kraj slouží do 6 let služby. Služebně starší, zkušenější příslušníci přechází na jiná oddělení nebo odbory. Pod Dohled spadá i Oddělení kontrol zpoplatněných komunikací, zde je prostor pro rozšíření pátrání po zboží uniklému celnímu dohledu v základním stupni.

14 NAVRHNUTÁ OPATŘENÍ K ZEFEKTIVNĚNÍ ČINNOSTI HLÍDEK CELNÍ SPRÁVY V OBLASTI DROGOVÉ KRIMINALITY

V této kapitole budou uvedeny opatření k zefektivnění činnosti hlídek Dohledu Celní správy České republiky v boji proti drogové kriminalitě. Všechna následující doporučená opatření vycházejí z předchozí kapitoly a informací zjištěných v průběhu zpracování práce.

➤ **Legislativa a právní prostředí**

Pokud by se v ČR dostala drogová kriminalita a celkově problematika omamných a psychotropních látek do popředí společenského zájmu, byl by i od veřejnosti vyvíjen větší tlak na boj proti ní. Toho lze docílit osvětou laické veřejnosti a vzděláváním mladistvých ve školách. Pokud by byl o tomu problematiku větší zájem, znamenalo by to jak více finančních prostředků, tak například rychlou novelizaci legislativy. Některé látky, například HHC nebo Kratom, nejsou zakázanými látkami, ani regulovanými látkami, a to z důvodu, že nejsou nijak legislativně ošetřeny. Celý tento proces regulace nebo úplného zákazu látek by se měl tedy urychlit. Vláda nyní (únor 2024) dočasně omezila volný prodej HHC, a to až jako reakci na hospitalizaci několika mladistvých a dospělých po předávkování se touto látkou. To jen dokresluje pohled na pomalou aktualizaci legislativy v tomto prostředí.

Dalším zjištěným nedostatkem je, že příslušníci CS ČR nemohou řešit přestupky v oblasti OPL. Veškerá tato zjištěná protiprávní jednání musí předávat PČR i když právě CS ČR má kompetenci k náhodným kontrolám osob, dopravních prostředků, zavazadel a jiného. Pokud by došlo ke změně legislativy a CS ČR by tuto kompetenci měla, celník by jednoduše tak jako policista vypsál příkaz na místě a dále postupoval stejně.

➤ **Technické a jiné prostředky pro odhalení pašovaných OPL**

Celní správa ČR má celý výčet technických prostředků, včetně vozidla určeného přímo na boj proti drogové kriminalitě. Tyto prostředky jsou ale finančně náročné, a proto jsou většinou jen v jednom kuse. Při zpracování práce vyplynula určitá potřeba ručních rentgenů, které by celníkům pomohly při kontrole dutin vozidel a při pátrání po zboží uniklému celnímu dohledu.

Dalším navrženým opatřením je zařazení dalšího služebního psa vycvičeného na vyhledávání OPL. Pes je velice efektivní při vyhledávání zájmových komodit a jeho použití má i psychologický efekt na kontrolované osoby.

➤ **Klesající počty záchytů nelegálně pašovaných OPL a inovace ve způsobech jejich pašování**

Jak vyplynulo ze SWOT analýzy, inovace ve způsobech pašování OPL byla identifikována jako významná hrozba a celkově vyšla defenzivní strategie. U této strategie se doporučuje pomocí silných stránek minimalizovat hrozby. U CS ČR to tedy konkrétně znamená pomocí svých mnoholetých zkušeností a odbornosti, moderních technologií a mezinárodní spolupráce snížit hrozbu nových způsobů pašování drog. Jako opatření tedy vyplývá klást důraz na silné stránky organizace. Mezi tyto silné stránky patří zkušenosti a odbornost. Tyto dovednosti lze posilovat školením. Opatřením v tomhle směru je tedy důraz na výcvik v průběhu celé doby služby zaměřený na pátrání po zboží uniklému celnímu dohledu. Dalším opatřením je pořízení nových technických prostředků a více spolupracovat s vládními i nevládními organizacemi.

➤ **Spolupráce**

Spolupráce je v této oblasti klíčová. Možným opatřením jsou společné kontrolní akce či smíšené hlídky s obecní policií či PČR s místní znalostí. Dalším typem spolupráce jsou smíšené hlídky v rámci odboru 6 Dohledu. Tedy zavést občasné smíšené hlídky příslušníků oddělení Kontrol zpoplatněných komunikací a Mobilního dohledu.

Dále by bylo vhodné intenzivně spolupracovat s kurýrními a doručovacími společnostmi. Pokud by tyto společnosti poskytly jejich vnitřní databáze a informace, bylo by na základě analýz možné vysledovat či vytipovat nelegální zasilání OPL pomocí jejich služeb. Toto opatření vyplynulo jako jedno z nejdůležitějších.

➤ **Lidé**

Dle zjištěných informací vyplynulo, že většina příslušníků zařazených na odboru 6 Dohledu a sloužících na odděleních působících nepřetržitě v terénu slouží do 6 let služby. Jako opatření v tomto směru by bylo vhodné se zaměřit na déle sloužící příslušníky a věnovat se prevenci syndromu vyhoření. Tedy klást důraz na osobní a individuální přístup k lidem. Je nutné podotknout, že výše zmíněná oddělení fungují ve dvanáctihodinových nepřetržitých směnách, denním i nočním provozu. To může být dalším významným faktorem pro odchod z těchto oddělení.

Dalším opatřením v této oblasti je sekundární zaměření oddělení Kontrol zpoplatněných komunikací. Tedy pátrání po zboží uniklému celnímu dohledu v základním stupni.

15 OČEKÁVANÝ PŘÍNOS NAVRHNUTÝCH OPATŘENÍ

Všechna výše zmíněná opatření byla navržena za účelem zefektivnění činnosti hlídek Celní správy ČR, primárně Mobilního dohledu. Pokud by byla všechna opatření aplikována do praxe, dá se očekávat, že hlídky Celní správy České republiky působící přímo v terénu by byly schopny zachytávat větší množství nelegálně pašovaných OPL.

➤ **Legislativa, právní prostřední a informovanost**

V případě použití všech navržených opatření by drogová kriminalita dostala větší prostor například v médiích či vzdělávacích zařízeních. To by zajistilo větší informovanost laické veřejnosti a v určitých případech i tlak na zákonodárce, například v oblasti rychlosti novelizace legislativy. Takový případ nyní můžeme pozorovat v praxi. Jedná se o látku HHC, která byla alespoň prozatímne zařazena na seznam zakázaných návykových látek.

V případě novelizace legislativy a udělení kompetence Celní správě ČR zabývat se přestupky v oblasti drogové kriminality, by došlo ke zjednodušení celé věci a odpadla by nutnost spolupráce s PČR a nadbytečného papírování.

➤ **Technické a jiné prostředky pro odhalení pašovaných OPL**

Dalším přínosem by bylo zvýšení financování oblasti pro boj s drogovou kriminalitou, a to znamená více sil a technických a jiných prostředků pro boj s drogami. Například zmíněné pořízení ručních rentgenů nebo dalších služebních psů na vyhledávání OPL. Tím by se zajisté zvýšila pravděpodobnost odhalení pašovaných drog.

➤ **Lidé**

Příslušníci sloužící na odboru Dohledu jsou ve službě většinou kratší dobu. Výcvikem a školením zaměřeným přímo na pátrání po zboží uniklému celnímu dohledu získají více informací a zkušeností. To zajistí větší odhodlání a motivaci stále kontraband hledat. Samozřejmostí je i individuální přístup ke každému příslušníkovi a určitá forma motivace, která nemusí být vždy nutně finanční.

➤ **Spolupráce**

Co se týče oblasti spolupráce, nejvýznamnější je zde spolupráce s kurýrními společnostmi. Pokud by CS ČR získala přístup k jejich vnitřním databázím a informacím, mohla by pomocí svých analýz odhalit podezřelé přepravy a zasílání zásilek. Dalšími typy navrhované spolupráce, mezi sbory a uvnitř sboru, by se docílilo větší provázanosti, osobního přístupu a vzájemné kolegiality.

ZÁVĚR

Oblast drogové kriminality je stále aktuálním a probíraným tématem. Aktuálně se na trhu objevují nové syntetické substance, na které nemáme platnou legislativu a neznáme jejich konkrétní účinky na lidský organismus či psychiku. Proto je nutné stále této oblasti věnovat pozornost a neustále aktualizovat právní rámec dané oblasti. Všechny tyto aktivity mají za cíl ochranu občanů a bezpečnost naší země. V době globalizace má spolupráce a prevence vyšší význam než kdy jindy. Je nutné, aby spolupracoval celý systém, tedy od prevence, osvěty veřejnosti a mladistvých, až po spolupráci na mezinárodní úrovni ale i mezi jednotlivými bezpečnostními sbory a státními či nestátními institucemi.

Práce se v teoretické části zabírala literární rešerší s hlavním zaměřením na právní předpisy dané oblasti, samotnou Celní správou ČR jako ozbrojeným bezpečnostním sborem, drogovou kriminalitou, a způsoby a možnostmi pašování drog se zaměřením na jednotlivé druhy přeprav a také na velkoobjemové zásilky. Empirická, praktická část práce se věnovala zejména rozboru statistických údajů o kontrolách zaměřených na pátrání po zboží uniklému celnímu dohledu a pozitivních záchytech nelegálně pašovaných omamných a psychotropních látek. Dále zde byly uvedeny technické a jiné prostředky pro detekci a odhalení OPL, kterými Celní správa ČR disponuje a také ukázky již realizovaných reálných záchytů. Dále v této části práce byly vypracovány metody pro zpracování empirické části práce jako strukturovaný rozhovor, dotazníkové šetření, SWOT analýzy či Ishikawa diagram.

Pro zpracování práce byly stanoveny tři hypotézy, z nichž dvě byly vyvráceny. Z tohoto zjištění následně vyplynula i navržená opatření ke zefektivnění činnosti hlídek Dohledu Celní správy České republiky. Mezi nejvýznamnější navržená opatření lze zařadit navázání úzké spolupráce s kurýrními a doručovacími společnostmi, změnu legislativy v oblasti kompetencí Celní správy České republiky, tedy možnost projednání přestupku, ale i aktualizaci jednotlivých právních předpisů. Dále pak zařazení dalšího služebního psa speciálně vycvičeného na vyhledávání drog.

Cílem práce bylo poskytnout ucelený pohled na aktivitu Celní správy ČR v oblasti boje proti šíření drog a drogové kriminalitě a na základě provedené analýzy byla navržena opatření ke zefektivnění řešené problematiky a zhodnoceny očekávané přínosy navržených opatření, tím byl splněn cíl práce.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BASRA, Rajan, 2019. Terrorism and drugs in Europe [online]. United Kingdom: European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction [cit. 2023-10-01]. Dostupné z: https://www.emcdda.europa.eu/drugs-library/terrorism-and-drugs-europe_en

BÁŠTOVÁ, Pavlína, 2023. Clo Douane - Měsíčník Celní správy České republiky: Nizozemci předvedli odhalování drogových skrýší [online]. Generální ředitelství cel, 2023(57) [cit. 2023-11-11]. Dostupné z: https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/casopis-clo-duane/Clodouane2023/CLO_2023_z%C3%A1%C5%99%C3%AD.pdf

Celně technická laboratoř, 2018. Celní správa České republiky [online]. [cit. 2023-09-24]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/nase-ukoly/Stranky/celne-technicke-laboratore.aspx>

Clo Douane - Měsíčník Celní správy České republiky: Metody velkoobjemového pašování OPL [online], 2020. Generální ředitelství cel, 2020(54) [cit. 2023-11-11].

ČESKO. § 283 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník - znění od 1. 7. 2023. In: Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS 2010–2023 [cit. 24. 9. 2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#p283>

ČESKO. § 284 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník - znění od 1. 7. 2023. In: Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS 2010–2023 [cit. 24. 9. 2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#p284>

ČESKO. § 286 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník - znění od 1. 7. 2023. In: Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS 2010–2023 [cit. 24. 9. 2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#p286>

ČESKO. § 287 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník - znění od 1. 7. 2023. In: Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS 2010–2023 [cit. 24. 9. 2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#p287>

ČESKO. § 39 odst. 2 zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů - znění od 1. 2. 2022. In: Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS 2010–2023 [cit. 24. 9. 2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-167#p39-2>

ČESKO. Část 3 Hlava 4 zákona č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky - znění od 1. 1. 2023. In: Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS 2010–2023 [cit. 24. 9. 2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-17#cast3-hlava4>

ČESKO. Část 3 Hlava 5 zákona č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky - znění od 1. 1. 2023. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2023 [cit. 24. 9. 2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-17#cast3-hlava5>

ČESKO. Nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek - znění od 1. 8. 2023. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2023 [cit. 12. 11. 2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-463#f5150241>

ČESKO. Stanovisko Nejvyšší soud ČR - kolegium ze dne 13.03.2014 sp. zn. Tpjn 301/2013 In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2023 [cit. 2023-9-24]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nscr/tpjn-301-2013>

ČTK, 2023. Vláda nezařadila kratom a kanabinol HHC na seznam zakázaných látek. *České noviny* [online]. © Copyright 2023 ČTK [cit. 2023-09-24]. Dostupné z: https://www.ceskenoviny.cz/index_view.php?id=2388956

Dohled, 2020. Celní správa České republiky [online]. Budějovická 7, Praha: Generální ředitelství cel [cit. 2023-09-24]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/kariera/Stranky/Dohled.aspx>

DrugWipe 5A (sliny, pot, povrchy), 2023. LTSezam [online]. [cit. 2023-11-13]. Dostupné z: <https://www.drogovetesty.cz/cs/drugwipe-5a-sliny-stery-pot/>

EU Drug Market: Methamphetamine [online], 2022. European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction and Europol [cit. 2023-10-01]. Dostupné z: https://www.emcdda.europa.eu/publications/eu-drug-markets/methamphetamine_en

European Drug Report: Trends and Developments, 2022. Luxembourg: Publications Office of the European Union: European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. ISBN 978-92-9497-769-4.

European Union serious and organised crime threat assessment, A corrupting influence: the infiltration and undermining of Europe's economy and society by organised crime, 2021. Luxembourg: Europol, Publications Office of the European Union. ISBN 978-92-95220-22-5.

Evropská zpráva o drogách 2018: Trendy a vývoj, 2018. Úřad pro publikace Evropské unie. Lucemburk: Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost. ISBN 978-92-9497-327-6.

GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ CEL, Duben 2022. Výcvikové zařízení služební kynologie Celní správy České republiky: Regionální výcvikové středisko služební kynologie světové celní organizace [online]. Heřmanice: Výcvikové zařízení služební kynologie Celní správy České republiky [cit. 2023-08-22]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/Stranky/vyvcikovze-zarizeni-sluzebni-kynologie.aspx>

CHOMYNOVÁ, Pavla et al., 2023. Souhrnná zpráva o závislostech v České republice 2022 [online]. Praha: Úřad vlády České republiky [cit. 2023-10-31]. ISBN 978-80-7440-311-8. Dostupné z: https://www.drogy-info.cz/data/obj_files/33854/1198/Souhrnna_zprava_o_zavislostech_v_CR_2022_fin.pdf

KEMP, Walter, 2020. Transnational Tentacles Global Hotspots of Balkan Organized Crime [online]. Global Initiative Against Transnational Organized Crime. [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://globalinitiative.net/wp-content/uploads/2020/07/Transnational-Tentacles-Global-Hotspots-of-Balkan-Organized-Crime-ENGLISH_MRES.pdf

KUBENZ, David, 2023. Clo Douane - Měsíčník Celní správy České republiky: Kvalita uchazečů bohužel poklesla, míní psycholožka Alena Křenová [online]. Generální ředitelství cel, 2023(57) [cit. 2023-11-11]. Dostupné z: https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/casopis-clo-duane/Clodouane2023/CLO_2023_z%C3%A1%C5%99%C3%AD.pdf

Národní protidrogová centrála, VÝROČNÍ ZPRÁVA 2022 [online], 2023. Praha: Ministerstvo vnitra - Národní protidrogová centrála SKPV PČR [cit. 2023-10-17]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/vyrocní-zprava-narodni-protidrogove-centraly-za-rok-2022.aspx>

O Celní správě České republiky. Celní správa České republiky [online]. Budějovická 7, Praha: Generální ředitelství cel [cit. 2023-08-22]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/Stranky/o-ceske-cs.aspx>

Pátrání, 2019. Celní správa České republiky [online]. Budějovická 7, Praha: Generální ředitelství cel [cit. 2023-09-24]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/kariera/Stranky/P%C3%A1tr%C3%A1n%C3%AD.aspx>

Politická mapa Evropy, 2023. In: Mapa Evropy [online]. 2023 [cit. 2023-12-22]. Dostupné z: <https://mapaevropy.eu/politicka-mapa-evropy/>

Sekce pátrání Generální ředitelství cel - Zpráva o činnosti v letech 2020 – 2021 [online], 2022. Generální ředitelství cel [cit. 2023-11-03]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/aktuality/Documents/Zpr%C3%A1va%20o%20%C4%8Dinnosti%20Sekce%20p%C3%A1tr%C3%A1n%C3%AD%202020-2021.pdf>

SCHEINOST A KOL., Miroslav, 2022. Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2021 [online]. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci [cit. 2023-02-03]. ISBN 978-80-7338-200-1. Dostupné z: http://www.ok.cz/iksp/docs/470_Analyza_trendu_kriminality_v_CR_v_roce_2021.pdf

Statistická ročenka Olomouckého kraje - 2017, 2023. Český statistický úřad [online]. [cit. 2023-11-19]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/mapy-a-kartogramy-2b4e28j4d7>

Statistika záchytů omamných a psychotropních látek v rámci pátrání po zboží uniklém celnímu dohledu (útvary Dohledu), 2023. Celní správa České republiky [online]. Budějovická 7, Praha: Generální ředitelství cel [cit. 2023-11-19]. Dostupné z: https://www.celnisprava.cz/cz/statistiky/zachyty_drog/Stranky/default.aspx

Sto let celně technické laboratoře [online], 2023. [cit. 2023-11-12]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=LOW8VnIY9Kc>

TESAŘ, Filip, 2023. Jdou, jdou tou balkánskou cestou: 29. 1. 2010. Ústav mezinárodních vztahů Praha [online]. [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://www.iir.cz/jdou-jdou-tou-balkanskou-cestou>

Tisková zpráva Celní správa České republiky: Celníci mají nový moderní velkokapacitní rentgen, 2016. Online. Celní správa České republiky. Budějovická 7, Praha: Generální ředitelství cel. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/tiskove-zpravy/2016/Stranky/celnici-maji-novy-moderni-velkokapacitni-rentgen.aspx>. [cit. 2023-08-22].

Tisková zpráva Celní správa České republiky: Nový mobilní rentgenový skener Rapiscan 628 DV, 2021. Online. Celní správa České republiky. Budějovická 7, Praha: Generální ředitelství cel. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/celni-urad-praha-ruzyne/tiskove-zpravy/2021/Stranky/Nov%C3%BD-mobiln%C3%AD-rentgenov%C3%BD-skener-Rapiscan-628-DV.aspx>. [cit. 2023-08-22].

Tisková zpráva Celní správa České republiky: Nový pomocník pražských celníků, 2021. Online. Celní správa České republiky. Budějovická 7, Praha: Generální ředitelství cel. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/celni-urad-pro-hlavni-mesto-prahu/tiskove-zpravy/2021/Stranky/Nov%C3%BD-pomocn%C3%ADk-pra%C5%BEsk%C3%BDch-celn%C3%ADk%C5%AF.aspx>. [cit. 2023-08-22].

Tisková zpráva Celní správy České republiky: Celníci na ruzyňském letišti odhalili pašeráka heroinu, 2010. Online. Celní správa České republiky. Budějovická 7, Praha: Generální ředitelství cel. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/tiskove-zpravy/2010/Stranky/celnici-na-ruzynskem-letisti-odhalili-paseraka-heroinu.aspx>. [cit. 2023-08-22].

Tisková zpráva Celní správy České republiky: Celníci v Praze odhalili zásilku 182 kilogramů heroinu, 2014. Celní správa České republiky [online]. Budějovická 7, Praha: Generální ředitelství cel [cit. 2023-11-25]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/tiskove-zpravy/2014/Stranky/celnici-v-praze-odhalili-zasilku-182-kilogramu-heroinu.aspx>

Tisková zpráva Celní správy České republiky: Celníkům pomáhá při kontrolách Ramanův spektrometr, 2014. Online. Celní správa České republiky. Budějovická 7, Praha: Generální ředitelství cel. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/celni-urad-pro-plzensky-kraj/tiskove-zpravy/2014/Stranky/celnikum-pomaha-pri-kontrolach-ramanuv-spektrometr.aspx>. [cit. 2023-08-22].

Tisková zpráva Celní správy České republiky: Cestující se snažil znehodnotit důkazy, zastavila ho až namířená střelná zbraň, 2023. Celní správa České republiky [online]. Budějovická 7, Praha: Generální ředitelství cel [cit. 2023-11-25]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/celni-urad-pro-olomoucky-kraj/tiskove-zpravy/2023/Stranky/Cestuj%C3%ADc%C3%AD-se-sna%C5%BEil-znehodnotit%C5%AFkazy,-zastavila-ho-a%C5%BE-nam%C3%AD%C5%99en%C3%A1-st%C5%99eln%C3%A1-zbra%C5%88.aspx>

Tisková zpráva Celní správy České republiky: Drogy ve vlaku našel služební pes celníků, 2019. Celní správa České republiky [online]. Budějovická 7, Praha: Generální ředitelství cel [cit. 2023-11-25]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/celni-urad-pro-plzensky-kraj/tiskove-zpravy/2019/Stranky/drogy-ve-vlaku-nasel-sluzebni-pes-celniku.aspx>

Tisková zpráva Celní správy České republiky: Mladík své podnikání začal obchodem s drogami, 2022. Celní správa České republiky [online]. Budějovická 7, Praha: Generální ředitelství cel [cit. 2023-11-24]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/tiskove-zpravy/2022/Stranky/Mlad%C3%ADk-sv%C3%A9-podnik%C3%A1n%C3%AD-za%C4%8Dal-obchodem-s-drogami.aspx>

Tisková zpráva Celní správy České republiky: Polykač kokainu přes ruzyňské celníky neprošel, 2021. Celní správa České republiky [online]. Budějovická 7, Praha: Generální ředitelství cel [cit. 2023-11-25]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/celni-urad-praha-ruzyne/tiskove-zpravy/2021/Stranky/Polyka%C4%8D-kokainu-p%C5%99es-ruzy%C5%88sk%C3%A9-celn%C3%ADky-nepro%C5%A1el.aspx>

VICHEREK, Roman, 2014. Množství větší než malé, aneb kolik je možné držet omamných a psychotropních látek pro vlastní potřebu. Epravo.cz [online]. [cit. 2023-09-24]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/mnozstvi-vetsi-nez-male-aneb-kolik-je-mozne-drzet-omamnych-a-psychotropnich-latek-pro-vlastni-potrebu-94705.html?mail>

VLČEK, František, 2013. Nový trend pašování léků na výrobu drog – vlakem. Česká televize [online]. © Copyright 2023 ČTK [cit. 2023-11-11]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1107186-novy-trend-pasovani-leku-na-vyrobu-drog-vlakem>

Výcvikové zařízení služební kynologie, 2022. Celní správa České republiky [online]. [cit. 2023-09-24]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/Stranky/vycvikove-zarizeni-sluzebni-kynologie.aspx>

Výroční zpráva o činnosti Celní správy České republiky za rok 2022 [online], 2023. ©Generální ředitelství cel [cit. 2023-10-17]. Dostupné z: https://www.celnisprava.cz/cz/statistiky/Documents/VZ_CS_2023.pdf

World Drug Report 2021- COVID-19 and Drugs: Impact Outlook [online], 2021. United Nations publication [cit. 2023-10-01]. ISBN 9789211483611. Dostupné z: https://www.unodc.org/res/wdr2021/field/WDR21_Booklet_5.pdf

ZEMAN, Petr a Hana GAJDOŠÍKOVÁ, 2010. Zaostřeno na drogy [online]. Osmý ročník. Praha 1: © Úřad vlády České republiky [cit. 2023-09-24]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/publikace/zaostreno-na-drogy/2010-zaostreno-na-drogy/01-10-novy-trestni-zakonik/>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

CITES Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin

CPJ Celní protidrogová jednotka

CS ČR Celní správa České republiky

CS Celní správa

CÚ Celní úřad

ČR Česká republika

MPZ Mezinárodně poznávací značka

OPL Omamné a psychotropní látky

PČR Policie České republiky

Raman Ramanův spektrometr

WCO Světová celní organizace

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Mapa Olomouckého kraje	32
Obrázek 2: Graf statistiky počtu záchytů OPL v letech 2016–2022 realizovaných CS ČR [Vlastní zpracování dle (Statistika záchytů omamných a psychotropních látek v rámci pátrání po zboží uniklém celnímu dohledu (útvary Dohledu), 2023)]	34
Obrázek 3: Mapa tras pašování OPL do Evropy [Vlastní zpracování dle (Politická mapa Evropy, 2023)]	37
Obrázek 4: Mobilní zavazadlový rentgen a ukázka zobrazení batohu (Vlastní zpracování, 2023)	39
Obrázek 5: Mobilní laboratoř (Vlastní zpracování, 2023)	40
Obrázek 6: Interiér Mobilní laboratoře (Vlastní zpracování, 2023)	40
Obrázek 7: Velkokapacitní rentgen a jeho interiér (Vlastní zpracování, 2023)	41
Obrázek 8: Speciální vozidlo pro detekci a kontrolu v oblasti omamných a psychotropních látek a jeho vybavení (Vlastní zpracování, 2023)	42
Obrázek 9: Ruční rentgen a endoskop (Vlastní zpracování, 2023)	42
Obrázek 10: Služební pes Nitro (Vlastní zpracování, 2023)	44
Obrázek 11: Ramanův spektrometr (Vlastní zpracování, 2023)	45
Obrázek 12: DrugWipe orientační test (Vlastní zpracování, 2023)	46
Obrázek 13: NARK II orientační test (Vlastní zpracování, 2023)	47
Obrázek 14: DETECTACHEM MobileDETECT orientační test (Vlastní zpracování, 2023)	47
Obrázek 15: Pašování drog v paletách (Vlastní zpracování, 2023)	53
Obrázek 16: Zachycené OPL pašované v hlavové opěrce a vzduchovém filtru (Vlastní zpracování 2023)	54
Obrázek 17: Zachycené OPL pašované v rámu kola a rezervě (Vlastní zpracování 2023)	54
Obrázek 18: Zachycené OPL pašované v hasicím přístroji a kanystru (Vlastní zpracování 2023)	55
Obrázek 19: Zachycené OPL pašované v volantů a autorádiu (Vlastní zpracování 2023)	55

Obrázek 20: Zachycené OPL pašované v knize a plynové bombě (Vlastní zpracování 2023)	56
Obrázek 21: Graf k otázce č. 1 (Vlastní zpracování, 2023).....	58
Obrázek 22: Graf k otázce č. 2 (Vlastní zpracování, 2023).....	59
Obrázek 23: Graf k otázce č. 3 (Vlastní zpracování, 2023).....	59
Obrázek 24: Graf k otázce č. 4 (Vlastní zpracování, 2023).....	60
Obrázek 25: Graf k otázce č. 5 (Vlastní zpracování, 2023).....	60
Obrázek 26: Graf k otázce č. 6 (Vlastní zpracování, 2023).....	61
Obrázek 27: Graf k otázce č. 7 (Vlastní zpracování, 2023).....	61
Obrázek 28: Graf k otázce č. 8 (Vlastní zpracování, 2023).....	62
Obrázek 29: Graf k otázce č. 9 (Vlastní zpracování, 2023).....	62
Obrázek 30: Graf k otázce č. 10 (Vlastní zpracování, 2023).....	63
Obrázek 31: Graf k otázce č. 12 (Vlastní zpracování, 2023).....	64
Obrázek 32: Výsledné vizuální zpracování SWOT analýzy (Vlastní zpracování, 2023)....	71
Obrázek 33: Ishikawa diagram – drogová kriminalita v ČR (Vlastní zpracování, 2024) ...	72
Obrázek 34: Ishikawa diagram – klesající záchyty OPL příslušníky Odboru 6 Dohledu CS ČR (Vlastní zpracování, 2024)	73

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Množství větší než malé u OPL a přípravků je obsahujících (Vlastní zpracování dle Stanovisko Nejvyšší soud ČR – kolegium ze dne 13.03.2014 č. 301/2013, 2023)	16
Tabulka 2: Statistika počtů kontrol zaměřených na pátrání po zboží uniklému celnímu dohledu s důrazem na oblast OPL v ČR (Vlastní zpracování dle odpovědi na žádost o informaci podle zákona č. 106/1999 Sb., 2023)	33
Tabulka 3: Statistika počtů kontrol zaměřených na pátrání po zboží uniklému celnímu dohledu s důrazem na oblast OPL v Olomouckém kraji (Vlastní zpracování dle odpovědi na žádost o informaci podle zákona č. 106/1999 Sb., 2023)	34
Tabulka 4: Statistika zachycených OPL v ČR s důrazem na různé typy přeprav (Vlastní zpracování dle odpovědi na žádost o informaci podle zákona č. 106/1999 Sb., 2023)	35
Tabulka 5: Statistika záchytů jednotlivých druhů OPL v letech 2016–2022 v ČR [Vlastní zpracování dle (Statistika záchytů omamných a psychotropních látek v rámci pátrání po zboží uniklém celnímu dohledu (útvary Dohledu), 2023)].....	36
Tabulka 6: SWOT analýza Celní správy České republiky (Vlastní zpracování, 2023)	68
Tabulka 7: Hodnocení vnitřních faktorů – silných stránek (Vlastní zpracování, 2023).....	69
Tabulka 8: Hodnocení vnitřních faktorů – slabých stránek (Vlastní zpracování, 2023)	69
Tabulka 9: Hodnocení vnějších faktorů – příležitostí (Vlastní zpracování, 2023).....	70
Tabulka 10: Hodnocení vnějších faktorů – hrozeb (Vlastní zpracování, 2023)	70
Tabulka 11: Výsledné hodnoty SWOT analýzy (Vlastní zpracování, 2023)	71

